

APOSTOLSKA SPODBUDA
PAPEŽA PAVLA VI.

O EVANGELIZACIJI DANAŠNJEGA SVETA

EVANGELII NUNTIANDI

Škofom, duhovščini in vernikom vse katoliške Cerkve

LJUBLJANA 1976

Slovenski prevod apostolske spodbude Pavla VI.
»Evangelii nuntiandi«

Izdal in založil Nadškofijski ordinariat v Ljubljani

UVOD

Posebna vnema za evangelizacijo

1. Prizadevanje za oznanjevanje evangelija ljudem našega časa, ki jih navdaja upanje, a hkrati pogosto mučita tudi strah in tesnoba, je nedvomno usluga, izkazana ne samo krščanski skupnosti temveč vsemu človeštvu.

Odtod dolžnost potrjevati brate, ki smo jo prejeli od Gospoda s službo Petrovega naslednika¹ in ki je za nas »vsakdanji opravke«,² življenjski in delovni program ter temeljno prizadevanje našega papeževanja. Ta dolžnost se nam zdi še odličnejša in nujnejša, ko gre za to, da osrečujemo svoje brate pri njihovem poslanstvu, ki ga imajo kot oznanjevalci evangelija, da bi ga v teh časih negotovosti in zmede opravljali z vedno večjo ljubeznijo, vnemo in veseljem.

V zvezi s tremi dogodki

2. Prav to hočemo storiti zdaj, ob sklepu tega svetega leta. V njem ni Cerkev, ki se »trudi, da bi oznanila evangelij vsem ljudem«,³ hotela narediti nič drugega kakor spolniti svojo nalogo oznanjevalke veselega oznanila Jezusa Kristusa, ki ga razglša na temelju dveh prvenstvenih naročil: »Oblecite novega človeka«⁴ in »Spravite se z Bogom«.⁵

To hočemo storiti ob desetletnici sklepa 2. vaticanskega cerkvenega zbora, katerega namene bi končno lahko povzeli z enim samim: naredite Cerkev 20. stoletja vedno bolj sposobno za oznanjevanje evangelija človeštvu 20. stoletja. To hočemo storiti ob obletnici tretjega rednega zasedanja škofovske sinode – ki je bilo, kot je znano, posvečeno evangelizaciji – tem bolj, ker so to zahtevali sinodalni očetje sami. Ob koncu tega znamenitega zasedanja so namreč z velikim zaupanjem in preprostostjo sklenili prepustiti pastirju vesoljne Cerkve sad svojega dela. Izjavili so, da

¹ Prim. Lk 22, 32.

² 2 Kor 11, 28.

³ Prim. M 1.

⁴ Prim. Ef 4, 24; 2, 15; Kol 3, 10; Gal 3, 27; Rimlj 13, 14; 2 Kor 5, 17.

⁵ 2 Kor 5, 20.

pričakujejo od papeža nove pobude, ki bo mogla Cerkvi, še bolj zakoreninjeni v neminljivi binškošni moči in silnosti, prinesiti za evangelizacijo nove čase.⁶

Pogosto naglašena misel našega papeževanja

3. Kako važna je evangelizacija, to smo že dalj časa pred obhajanjem sinode ponovno naglašali. »Časovne razmere – smo rekli kardinalskemu zboru 22. junija 1973 – nam vsem nalagajo dolžnost, da pregledamo metode in na vse načine skušamo ugotoviti, kako bi modernemu človeku mogli približati krščansko oznanilo: saj samo v njem lahko najde človek odgovor na svoja vprašanja in moč za uresničevanje povezanosti ljudi med seboj«. ⁷ Dodali bi k temu, da je potrebno dvojje, če hočemo dati kaj vreden odgovor na zahteve koncila, mimo katerih ne moremo: brezpogojno nujno je potrebno, da imamo pred očmi zaklad vere, ki ga mora Cerkev čuvati v nedotaknjeni čistosti; prav tako pa, da ga ljudem našega časa podaja na kolikor mogoče razumljiv in prepričevalen način.

Načrti sinode 1.1974

4. Ta zvestoba oznanilu, katerega služabniki smo, ter osebam, katerim ga moramo nedotaknjenega in živega posredovati, je osrednja os evangelizacije. Zastavlja nam tri pereča vprašanja, ki jih je sinoda 1.1974 imela stalno pred očmi:

– Kako je danes s tisto energijo, ki je skrita v veselem oznanilu in ki lahko seže človeku globoko v njegovo zavest?

– Koliko in kako more ta evangeljska moč zares spremeniti človeka našega stoletja?

– Kakšne metode naj se pri oznanjevanju evangelija držimo, da bo njegova moč dosegla svoje učinke?

Ta vprašanja dejansko razkrivajo temeljno vprašanje, ki si ga Cerkev danes zastavlja in ki bi ga mogli takole izraziti: Ali se Cerkev po koncilu in zaradi koncila, ki je bil božji trenutek v tej njeni novejši zgodovini, čuti ali ne čuti sposobna oznanjevati evangelij ter ga zasajati v človekovo srce s prepričljivostjo, duhovno svobodo in uspešno?

⁶ Prim. Pavel VI., govor ob sklepu tretjega rednega zasedanja škofovske sinode (26. 10. 1974): AAS 66 (1974) 634-635; 637.

⁷ Pavel VI., nagovor kardinalskemu zboru (22. 6. 1973): AAS 65 (1973) 383.

Povabilo k razmišljanju

5. Vsi vidimo, kako nujno je, da damo na to vprašanje odkritosrčen, ponižen in pogumen odgovor ter da se ga potem držimo v dejanju.

V naši skrbi za vse Cerkve⁸ bi radi svojim bratom in sinovom pomagali odgovoriti na ta vprašanja. Naše besede izhajajo iz bogastva sinode in hočejo biti razmišljanje o evangelizaciji; spodbudile pa naj bi k podobnemu razmišljanju vse v Cerkvi zbrano božje ljudstvo. Nov polet naj bi dale vsem, »ki se trudijo z besedo in poučevanjem«,⁹ da bi vsak izmed njih »besedo resnice prav oznanjal«¹⁰ in tako opravljal delo oznanjevalca evangelija ter na popoln način izvrševal svojo službo. Taka spodbuda se nam je zdela nad vse pomembna. Saj podajanje evangeljskega oznanila za Cerkev ni prosti izbiri dana naloga. To je namreč zanjo dolžnost, ki jo je naložil Gospod Jezus, da bi ljudje mogli verovati in se zveličati. Da, to oznanjevanje je nujno potrebno. Edinstveno je in nenadomestljivo. Ne trpi ne brezbržnosti ne sinkretizmov ne prilagojevanj. Saj gre za odrešenje in zveličanje ljudi. Pred oči nam postavlja lepoto razodetja. Vsebuje modrost, ki ni od tega sveta. Samo po sebi je sposobno vzbuditi vero, in sicer vero, ki sloni na božji moči.¹¹ Gre za oznanilo, ki je resnica. Vredno je, da mu apostol posveti ves svoj čas, vse svoje moči, da za to oznanilo žrtvuje, če je potrebno, tudi svoje življenje.

⁸ 2 Kor 11, 28.

⁹ 1 Tim 5, 17.

¹⁰ 2 Tim 2, 15.

¹¹ Prim. 1 Kor 2, 5.

I.

OD EVANGELIZATORJA KRISTUSA DO EVANGELIZATORICE CERKVE

Jezusovo pričevanje in poslanstvo

6. Pričevanje, ki ga daje Gospod sam o sebi in ki ga sv. Luka podaja v svojem evangeliju – »oznaniti moramo božje kraljestvo«¹² – ima brez dvoma velik pomen, ker z eno besedo opredeli Jezusovo poslanstvo: »Ker sem za to poslan«. ¹³ Te besede dobijo ves svoj pomen, če jih povežemo s prejšnjimi vrsticami, kjer je Jezus nase obrnil besede preroka Izaija: »Duh Gospodov je nad menoj, zato me je mazilil. Poslal me je, da oznanim blagovest ubogim«. ¹⁴

Razglašati od mesta do mesta, zlasti najbolj ubogim, ki so bili dostikrat najbolj sprejemljivi, veselo oznanilo, da so dopolnjene obljube in da je sklenjena zaveza, ki jo je Bog ponudil: to je poslanstvo, izjavlja Kristus, za katero ga pošilja Oče. In vsi vidiki Kristusove skrivnosti – učlovečenje samo, čudeži, nauk, poklic učencev, pošiljanje dvanajsterih, križ in vstajenje, njegova stalna navzočnost med učenci – vse to so sestavni deli njegove evangelizacijske dejavnosti.

Jezus prvi evangelizator

7. Med sinodo so škofje pogosto opozorili na tole resnico: Jezus sam, ta božji Evangelij, ¹⁵ je bil v vsakem pogledu prvi in največji evangelizator. Ostal je to do konca: do dovršitve, do žrtve svojega zemeljskega življenja.

Oznanjati evangelij: kakšen pomen je imela ta zahteva za Kristusa? Prav gotovo ni lahko v popolni sintezi izraziti smisel, vsebino in oblike evangelizacije, kakor jo je Kristus zamišljal in uresničeval. Z druge strani te sinteze nikoli ne bo mogoče dokončati. Omejimo se le na nekaj bistvenih vidikov.

¹² Lk 4, 43.

¹³ Pr. t.

¹⁴ Lk 4, 18; prim. Iz 61, 1.

¹⁵ Prim. Mr 1, 1; Rimlj 1, 1-3.

Oznanilo božjega kraljestva

8. Kot evangelizator oznanja Kristus najprej kraljestvo, božje kraljestvo, ki je tako važno, da je v primeri z njim vse drugo nekaj, kar bo navrženo.¹⁶ Samo božje kraljestvo je torej absolutno, zaradi njega je vse drugo relativno. Gospod v nešteti različnih podobah opisuje srečo tistih, ki so v božjem kraljestvu, nenavadno srečo, ki jo prinašajo stvarnosti, za katere svet ne mara¹⁷; opisuje zahteve božjega kraljestva in njegovo ustavo (Magna Charta),¹⁸ glasnike božjega kraljestva,¹⁹ njegove skrivnosti,²⁰ male v njem²¹ ter čuječnost in zvestobo, ki sta potrebna vsakomur, ki pričakuje dokončni prihod božjega kraljestva.²²

Oznanilo osvobajajočega odrešenja

9. Kot jedro in središče svoje vesele novice naznanja Kristus odrešenje, ta veliki božji dar, ki je osvoboditev od vsega, kar stiska in zatira človeka, a je predvsem osvoboditev od greha in hudobnega duha, v veselju nad tem, da človek pozna Boga in da Bog pozna njega, da Boga vidi in se mu zaupno izroča. Vse to se začne za časa Kristusovega življenja, dokončno pa je pridobljeno z njegovo smrtjo in vstajenjem, toda izvajati je to treba potrpežljivo v času zgodovine, da bo v polnosti dovršeno ob dokončnem Kristusovem prihodu, za katerega uro nihče ne ve razen Očeta.²³

Za ceno napora in križa

10. To božje kraljestvo in to odrešenje – ključni besedi evangelizacije Jezusa Kristusa – je mogoče vsakemu človeku prejeti kot dar milosti in usmiljenja; kljub temu pa mora to kraljestvo in to odrešenje istočasno vsakdo osvojiti s silo – »silni ga osvajajo«, pravi Kristus²⁴ – z napori in trpljenjem, z življenjem po evangeliju, z odpovedjo in križem, z duhom blagrov. Predvsem pa si ga vsakdo osvoji s popolno notranjo preokrenitvijo, ki jo evangelij označuje z besedo »metanoia«, kar pomeni korenito spreobrnjenje, globoko preusmeritev mišljenja in srca.²⁵

¹⁶ Prim. Mt 6, 33.

¹⁷ Prim. Mt 5, 3-12.

¹⁸ Mt 5-7.

¹⁹ Prim. Mt 10.

²⁰ Prim. Mt 13.

²¹ Prim. Mt 18.

²² Prim. Mt 24-25.

²³ Prim. Mt 24, 36; Apd 1, 7; 1 Tes 5, 1-2.

²⁴ Prim. Mt 11, 12; Lk 16, 16.

²⁵ Prim. Mt 4, 17.

Neutrudno oznanjevanje

11. To vest o božjem kraljestvu Kristus nenehno razglaša z besedo, ki ji nikjer drugod ni enake: »Kaj je to? Nov nauk z oblastjo«;²⁶ »vsi so mu pritrjevali in se čudili besedam milosti, ki so prihajale iz njegovih ust«;²⁷ »nikoli noben človek ni tako govoril kakor ta človek«.²⁸ Njegove besede odkrivajo božjo skrivnost, božji načrt in obljubo in spreminjajo s tem človekovo srce in njegovo usodo.

Z evangelijskimi znamenji

12. To razglašanje pa uveljavlja Kristus tudi z neštetimi znamenji, ki vzbujajo začudenje množic in jih istočasno privabljajo k njemu, da bi ga videli, poslušali in se mu dali preoblikovati; ta znamenja so ozdravljeni bolniki, v vino spremenjena voda in mrtvi, ki se vračajo v življenje. Med vsemi znamenji pa pripisuje sam največji pomen enemu: malim, ubogim se oznanja evangelij; ti postajajo njegovi učenci in se »v njegovem imenu« zbirajo v veliko skupnost tistih, ki verujejo vanj. Jezus, ki je izjavil: »Oznaniti moram božje kraljestvo«,²⁹ je namreč isti, o katerem je Janez Evangelist dejal, da je prišel in da mora umreti zato, »da bi zbral razkropljene otroke božje«.³⁰ Tako dovrši svoje razodetje s tem, da ga dopolni in potrdi z vsem svojim nastopanjem, z besedami in dejanji, z znamenji in čudeži, predvsem pa s svojo smrtjo in svojim vstajenjem in ter s poslanim Duhom resnice.³¹

Z občestvom, ki evangelij sprejema in oznanja

13. Tisti, ki veselo novico iskreno sprejmejo, se prav v moči tega sprejetja in v moči vere, ki je postanejo deležni, v Jezusovem imenu zbirajo, da bi božje kraljestvo skupno iskali, ga gradili in živeli. Tako sestavljajo skupnost, ki tudi sama postane oznanjevalka evangelija. Apostolom dano naročilo – »Pojdite, oznanjujte evangelij« – velja tudi za vse kristjane, čeprav na drugačen način. Prav zato jih Peter imenuje »pridobljeno ljudstvo, da bi oznanjali slavna božja dela«,³² prav tista velika dela, ki jih je mogel

²⁶ Mr 1, 27.

²⁷ Lk 4, 22.

²⁸ Jan 7, 46.

²⁹ Lk 4, 43.

³⁰ Jan 11, 52.

³¹ Prim. BR 4.

³² Prim. 1 Pet 2, 9.

vsakdo slišati v svojem jeziku.³³ Sicer pa je veselo oznanilo o božjem kraljestvu, ki prihaja in se je začelo, za vse ljudi in za vse čase. Tisti, ki so ga sprejeli in jih to veselo oznanilo združuje v odrešenijsko skupnost, ga morejo in morajo posredovati drugim in ga širiti.

Evangelizacija posebna poklicanost Cerkve

14. Cerkev to ve. Živo se zaveda, da Zveličarjeva beseda – »oznaniti moram božje kraljestvo«³⁴ – čisto zares velja za njo samo. S sv. Pavlom rada dostavlja: »Če namreč evangelij oznanjam, mi ne gre hvala, ker mi je naložena dolžnost; kajti gorje mi, če evangelija ne bi oznanjala.«³⁵ V veselje in tolažbo nam je bilo, ko smo na koncu velikega oktobrskega zborovanja 1.1974 slišali tele jasne besede: »Ponovno hočemo potrditi, da je naloga oznanjati evangelij vsem ljudem bistveno poslanstvo Cerkve.«³⁶ Ta naloga in poslanstvo zaradi širokih in globokih sprememb v današnji družbi nikakor nista nekaj manj nujnega. Nasprotno. Naloga evangelizirati je zares milost in poklicanost, lastna Cerkvi, njena najgloblja identiteta. Cerkev je zato tukaj, da evangelizira, se pravi, da pridiga in poučuje, da po njej prihaja do nas dar milosti, da grešnike spravlja z Bogom in da s sveto mašo, ki je živ spomin Kristusove smrti in poveličanega vstajenja, brez konca nadaljuje njegovo daritev.

Medsebojne zveze med Cerkvijo in evangelizacijo

15. Kdorkoli v novi zavezi pazljivo bere, kako je nastajala Cerkev, spremlja korak za korakom njeno zgodovino in jo opazuje v njenem življenju in delovanju, opazi, da je po svoji najbolj notranji naravi povezana z evangelizacijo:

– Cerkev nastane iz evangelizacijske dejavnosti Jezusa in dvanajsterih. Cerkev je normalni, hoteni in najbolj neposredni ter najvidnejši sad te dejavnosti: »Pojdite torej in napravljajte za učence vse narode.«³⁷ »Tisti, ki so sprejeli njegovo besedo, so bili krščeni; in pridružilo se je tisti dan okoli tri tisoč duš... Gospod pa je vsak dan pridruževal takih, ki naj bi se zveličali.«³⁸

– Poslanstvo je torej poklicalo Cerkev v življenje, Jezus pa s svoje

³³ Prim. Apd 2, 11.

³⁴ Lk 4, 43.

³⁵ 1 Kor 9, 16.

³⁶ Prim. »Izjave sinodalnih očetov« 4: L'Osservatore Romano, 27. 10. 1974, 6.

³⁷ Mt 28, 19.

³⁸ Apd 2, 41-47.

strani pošilja Cerkev. Cerkev ostane na svetu, medtem ko se poveličani Gospod vrne k Očetu. Na svetu je kot zastirajoče in hkrati svetlo znamenje nove Jezusove navzočnosti, njegovega odhoda in njegove pričujočnosti, ki trajno ostane. Cerkev Jezusa podaljšuje in nadaljuje. In sicer je poklicana predvsem za to, da nadaljuje njegovo poslanstvo in delo oznanjevalca evangelija.³⁹ Skupnost kristjanov ni namreč nikoli zaprta sama vase. V njej notranje življenje – življenje molitve, poslušanja božje besede in nauka apostolov, izvrševanje bratske ljubezni, lomljenje kruha⁴⁰ – dobi svoj polni smisel šele, ko postane pričevanje, ko vzbudi občudovanje in spreobrnjenje, ko postane pridiga in oznanjevanje vesele novice. Tako vsa Cerkev dobiva poslanstvo evangeliziranja in delo vsakega posameznika je pomembno za celoto.

– Kot nositeljica evangelizacije začne Cerkev s tem, da evangelizira sama sebe. Kot občestvu verujočih, občestvu živetega in oznanjevanega upanja, občestvu bratske ljubezni je Cerkvi nujno potrebno, da stalno posluša, kaj mora verovati, kaj so razlogi njenega upanja, kakšna je nova zapoved ljubezni. Kot božje ljudstvo sredi sveta je Cerkev dostikrat skušana od malikov; zato ji je stalno potrebno, da spet in spet sliši oznanjevanje »velikih božjih del«,⁴¹ ki so jo spreobrnila k Gospodu, in da jo Gospod znova skliče in zbere v enoto. To z eno besedo pomeni, da je Cerkvi sami vedno potrebna evangelizacija, če hoče ostati sveža, goreča in močna za oznanjevanje evangelija. 2. vatikanski koncil je omenil⁴² in sinoda iz 1.1974 je krepko povzela to temo o Cerkvi, ki z nenehnim spreobračanjem in prenavljanjem sama sebe evangelizira, da bi mogla z verodostojnostjo evangelizirati svet.

– Cerkev je varuhinja vesele novice, ki jo je treba oznanjati. Obljube nove zaveze v Jezusu Kristusu, Gospodov nauk in nauk apostolov, beseda življenja, studenci božje milosti in božje dobrote ter pot odrešenja in zveličanja, vse to je bilo zaupano Cerkvi. Ona ohranja vsebino evangelija in torej evangelizacije kot živ in dragocen zaklad, ki naj ga posreduje drugim, ne pa drži skritega.

– Cerkev, ki je sama poslana in deležna evangelija, pošilja oznanjevalce tega evangelija. V njihova usta polaga besedo, ki rešuje, razlaga jim oznani-lo, katerega zakladničarka je; daje jim naročilo, ki ga je sama prejela, in jih

³⁹ Prim. C 8; M 5.

⁴⁰ Prim. Apd 2, 42-46; 4, 32-35; 5, 12-16.

⁴¹ Prim. Apd 2, 11; 1 Petr 2, 9.

⁴² M 5; 11-12.

pošilja pridigat: toda ne pridigat sebe, tudi ne svojih osebnih idej,⁴³ temveč evangelij, katerega absolutni lastnik in gospodar niso ne oni ne ona, da bi smeli z njim razpolagati po svoji volji, marveč so le služabniki evangelija, ki naj ga z naj večjo zvestobo posredujejo drugim.

Cerkev neločljiva od Kristusa

16. Med Kristusom, Cerkvijo in evangelizacijo je torej globoka povezanost. V tem »času Cerkve« ima Cerkev nalogo evangelizirati. Ta naloga se ne izpolnjuje brez nje, še manj proti njej.

Na to je dobro opozoriti v trenutku, ko se dogaja, da z žalostjo slišimo, kako nekateri, ki o njihovi dobronamernosti ne bi hoteli dvomiti, ki pa so duhovno gotovo skrenili s prave poti, ponavljajo, da hočejo ljubiti Kristusa, ne pa Cerkve, da hočejo poslušati Kristusa ne pa Cerkve, da hočejo biti Kristusovi, a zunaj Cerkve. Kako nesmiselna je ta razdvojenost, se jasno vidi iz evangeljskih besed: »Kdor vas zaničuje, mene zaničuje«. ⁴⁴ In kako naj bi hoteli ljubiti Kristusa, ne da bi ljubili Cerkev, če je najlepše pričevanje, ki ga je mogoče dati Kristusu, pričevanje sv. Pavla: »Kristus je Cerkev ljubil in sam sebe zanjo dal.« ⁴⁵

⁴³ Prim. 2 Kor 4, 5; sv. Avguštin Sern. 46, De Pastoribus: CCL 41, 529-530.

⁴⁴ Lk 10, 16; prim. sv. Ciprijan, De unitate Ecclesiae 14: PL 4, 527; sv. Avguštin, Enarr. 88, Sermo 2, 14: PL 37, 1140; sv. Janez Krizostom, Hom. de capto Eutropio 6: PG 52, 402.

⁴⁵ Ef 5, 25.

II. KAJ POMENI EVANGELIZIRATI

Mnogovrstnost evangelizacijske dejavnosti

17. V evangelizacijski dejavnosti Cerkve so prav gotovo prvine in vidiki, ki jih je treba ohraniti. Nekateri so tako važni, da bi jih kar istovetili z evangelizacijo. Tako je bilo mogoče opredeliti evangelizacijo kot oznanjevanje Kristusa tistim, ki ga ne poznajo, kot pridiganje, kot katehezo, kot podeljevanje krsta in drugih zakramentov.

Nobena delna in fragmentarna opredelitev ne more ustrezati bogati, mnogovrstni in dinamični resničnosti, kakršna je evangelizacija, ne da bi se izpostavili nevarnosti, da jo osiromašimo in celo okrnimo. Ni je mogoče razumeti, če ne skušamo s pogledom zajeti vseh njenih bistvenih sestavin.

Te sestavine so bile jasno naglašene na zgoraj omenjeni sinodi; v tem času pa pod vplivom sinodalnega dela dobivajo še poglobitev. Drago nam je, da se v bistvu skladajo s tistimi, ki nam jih je načrtoval 2. vatikanski cerkveni zbor, zlasti v konstituciji o Cerkvi, v konstituciji o Cerkvi v sedanjem svetu in v odloku o misijonski dejavnosti Cerkve.

Prenova človeštva

18. Evangelizirati pomeni za Cerkev prinašati veselo oznanilo v vse plasti človeštva in z vplivom tega oznanila od znotraj spreminjati in prenavljati človeštvo: »Glej, vse delamo novo«.⁴⁶ Toda o novem človeštvu ne moremo govoriti, če nimamo prej novih ljudi, prenovljenih s krstom⁴⁷ in z življenjem po evangeliju.⁴⁸ Namen evangelizacije je prav ta notranja spremenitev; in če bi hoteli to na kratko izraziti, bi bilo pač najprivlačnejše reči, da Cerkev evangelizira tedaj, če se trudi, da bi s samo močjo oznanila, ki ga razglaša,⁴⁹ preoblikovala osebno in obenem skupno zavest ljudi, dejavnost, katero opravljajo, njihovo konkretno življenje in vsakokratno okolje.

⁴⁶ Raz 21, 5; prim. 2 Kor 5, 17; Gal 6, 15.

⁴⁷ Prim. Rimlj 6, 4.

⁴⁸ Prim. Ef 4, 23-24; Kol 3, 9-10.

⁴⁹ Prim. Rimlj 1, 16; 1 Kor 1, 18; 2, 4.

In prenova področij ter človeštva

19. Katera področja človeštva je treba preoblikovati? Cerкви ne gre samo za to, da oznanja evangelij na vedno širših zemljepisnih področjih ali med vedno bolj razkropljenimi ljudstvi, temveč tudi, da doseže in z močjo evangelija preoblikuje kriterije presojanja, odločujoče vrednote, interesna področja, miselne smeri, vire navdihnjenj in življenjske vzore človeštva, ki so v nasprotju z božjo besedo in odrešenjskim načrtom.

Evangeliziranje kultur

20. Vse to bi lahko izrazili takole: treba je evangelizirati – ne za okras, kakor če kaj povrhu prebarvamo, marveč po notranje, življenjsko, v globino in do korenin – kulturo in kulture človeka v bogatem in vseobsežnem pomenu, ki ga imajo ti izrazi v konstituciji o Cerкви v sedanjem svetu;⁵⁰ pri tem je treba vedno izhajati od osebe in se vedno spet vračati k razmerju oseb med seboj in z Bogom.

Evangelij in torej evangelizacija nista isto kakor kultura in sta neodvisna od katerekoli kulture. Vendar pa tisto božje kraljestvo, ki ga evangelij oznanja, uresničujejo v svojem življenju ljudje, ki so globoko povezani z določeno kulturo; zato pri graditvi božjega kraljestva nujno uporabljamo prvine človeške kulture in kultur. Evangelij in evangelizacija sta sicer neodvisna od katerekoli kulture, vendar pa ne nujno nezdržljiva z raznimi kulturami, temveč sposobna vse prežeti, a ne da bi si katero zaslužila.

Prelom med kulturo in evangelijem je brez dvoma drama naše dobe, kakor je to bilo tudi v drugih dobah. Zato pa je treba vse storiti, da bi kulturo, bolje rečeno kulture, zavzeto evangelizirali. Preroditi jih je treba od znotraj s srečanjem z veselim oznanilom. Toda do tega srečanja ne bo prišlo, če vesele blagovesti ne bomo oznanjevali.

Prvenstvena pomembnost pričevanja z življenjem

21. Evangelij je treba oznanjati predvsem s pričevanjem. Zgled: kristjan ali skupina kristjanov znotraj človeške družbe, v kateri živi, razodeva, da zna razumeti in sprejemati druge, da zna z njimi deliti življenje in usodo, da je solidaren z delom vseh za vse tisto, kar je plemenitega in dobrega. Razen tega s tem na čisto preprost in samoumeven način izžareva vero v nekatere vrednote, ki presegajo navadne vrednote, in upanje na nekaj, kar se ne vidi

⁵⁰ Prim. op. 53.

in o čemer bi si človek ne upal niti sanjati. S takim pričevanjem brez besed ti kristjani prebujajo v srcih tistih, ki vidijo njihovo življenje, neustavljiva vprašanja: Zakaj so taki? Zakaj tako žive? Kaj ali kdo jih navdihuje? Zakaj so sredi med nami? Tako pričevanje je že tiho, vendar zelo močno in učinkovito razglašanje veselega oznanila. Taka vprašanja si bodo morda prvič postavili mnogi nekristjani, pa naj bodo to osebe, ki jim Kristusa še nihče ni oznanil, ali že krščeni ljudje, ki pa vere ne prakticirajo, ljudje, ki žive sicer v krščanskem okolju, pa nikakor ne po krščanskih načelih, ali pa taki, ki z bridkostjo iščejo nekaj ali Nekoga, katerega slutijo, ne da bi ga mogli imenovati. Oglasila se bodo druga, globlja in zahtevnejša vprašanja, ki jih bo vzbudilo to pričevanje, ki vključuje navzočnost, delitev istega življenja in vzajemnost; in takšno pričevanje je bistvena in v splošnem prva sestavina v evangelizaciji.⁵¹

K takemu pričevanju so poklicani vsi kristjani in pod tem vidikom morejo vsi biti pravi oznanjevalci. Mislimo predvsem na odgovorno nalogo izseljencev v deželah, ki so jih sprejele.

Nujnost izrecnega oznanjevanja

22. Vendar ostane to pričevanje vedno nezadostno; zakaj tudi najlepše pričevanje se v daljšem razdobju izkaže kot neučinkovito, če ga ne osvetli in utemelji to, čemur Peter pravi navedba »razloga za svoje upanje«⁵² – in če ni to pričevanje razvito z jasnim in nedvoumnim oznanilom o Gospodu Jezusu. Veselo oznanilo, ki ga razglašamo s pričevanjem življenja, je torej prej ali slej treba razglasiti z besedo življenja. Ni prave evangelizacije, če ni oznanila o imenu, nauku, življenju, obljubah, kraljestvu in skrivnosti Jezusa iz Nazareta kot božjega Sina.

Zgodovina Cerkve je od Petrovega govora na binkoštno jutro naprej neločljivo združena z zgodovino tega oznanjevanja. V vsakem novem obdobju človeške zgodovine je Cerkev, ki jo neprestano priganja hrepenenje po evangeliziranju, prepojena samo z eno skrbjo: Koga naj pošlje, da bo oznanjal Jezusovo skrivnost? V kakšnem jeziku naj bo ta skrivnost oznanjevana? Kaj storiti, da jo bodo slišali vsi in da bo prišla do vseh, ki bi jo morali slišati? To oznanilo – kerigma, pridiga ali kateheza – zavzema v evangelizaciji tako mesto, da je pomen obeh postal že skoraj isti. Vendar je to le en vidik evangelizacije.

⁵¹ Prim. Tertulijan, Apologeticum 39: CCL, I, 150-153; Minucij Feliks, Octavius 9 in 31: CSLP Torino 1963,² 11-13, 47-48.

⁵² 1 Pet 3, 15.

Za življenjski in občestveni sprejem

23. Saj dobi oznanilo vso svojo razsežnost šele takrat, ko ga ljudje slišijo, sprejmejo in si ga priličijo, ko mu pritrdijo z vsem svojim srcem. To je pritrditev resnicam, ki jih je Gospod iz usmiljenja razodel. Še bolj pa je to pritrditev programu življenja – življenja, ki je odslej preoblikovano in ki ga ta program predlaga. To je, z eno besedo, pritrditev božjemu kraljestvu, se pravi, »novemu svetu«, novemu stanju stvari, novemu načinu bivanja, življenja, sožitja skupaj z drugimi; v vse to namreč evangelij uvaja. Do take pritrditve, ki ne more ostati abstraktna in breztelesna, konkretno pride z vidnim vstopom v skupnost vernikov. Tako torej tisti, katerih življenje se je preoblikovalo, vstopijo v skupnost, ki je sama po sebi znamenje preoblikovanja, znamenje preнове življenja: to je Cerkev, vidni zakrament odrešenja.⁵³ S svoje strani najde vstop v cerkveno skupnost svoj izraz v mnogih drugih znamenjih, ki so podaljšek in razvitje znamenja Cerkve. Kdor sprejme evangelij kot besedo, ki odrešuje,⁵⁴ tisti v dinamizmu evangelizacije ta svoj korak redno izrazi v naslednjih zakramentalnih znamenjih, ki so: pritrditev Cerkvi, prejemanje zakramentov, ki spričujejo njegovo pripadnost Cerkvi in jo utrjujejo z milostjo, katero podeljujejo.

Pobuda k novemu apostolatu

24. Kdor je bil evangeliziran, ta bo končno s svoje strani tudi sam evangeliziral. Tu imamo preskus resnice, to je preskusni kamen evangelizacije: ni si mogoče misliti, da bi nekdo sprejel božjo besedo in se odločil za božje kraljestvo, ne da bi postal tudi sam pričevalec in oznanjevalec.

Ob koncu teh razmišljanj o pomenu evangelizacije naj podamo še zadnjo pripombo, ki se nam zdi, da bo osvetlila nadaljnja razmišljanja.

Evangelizacija je, smo rekli, mnogovrsten proces z različnimi prvinami: prenova človeštva, pričevanje, izrecno oznanjevanje, pritrditev srca, vstop v občestvo, sprejem znamenj, apostolska prizadevnost.

Te prvine se lahko zde, da si medsebojno nasprotujejo in da se medsebojno celo izključujejo. V resnici pa se med seboj dopolnjujejo in vzajemno bogatijo. Vedno je treba nanje gledati v povezavi z drugimi. Zasluga zadnje sinode je v tem, da nas je stalno pozivala, naj namesto da bi jih postavljali v medsebojno nasprotje, te prvine raje združujemo, da bomo lahko globoko razumeli evangelizacijsko dejavnost Cerkve.

⁵³ Prim. C 1, 9, 48; CS 42, 45; M 1, 5.

⁵⁴ Prim. Rimlj 1, 16; 1 Kor 1, 18.

Ta celostni pogled bi radi zdaj podali s tem, da bomo raziskovali, kaj je vsebina evangelizacije in katera so sredstva zanjo, pa tudi s tem, da bomo ugotovili, na koga se evangeljsko oznanilo obrača in komu je danes oznanjevanje naloženo.

III. VSEBINA EVANGELIZACIJE

Bistvena vsebina in drugotne prvine

25. V blagovesti, ki jo Cerkev oznanja, je prav gotovo veliko drugotnih prvin. Kako so ali kako naj bodo prikazane, to je zelo odvisno od spremenljivih razmer. Tudi te prvine same se menjavajo. Imamo pa tudi bistveno vsebino, živo jedro, ki ga ni mogoče spremeniti ali iti molče mimo njega, ne da bi evangelizacijo samo hudo spačili.

Pričevanje za Očetovo ljubezen

26. Ne bo odveč, če spomnimo: evangelizacija je pred vsem drugim preprosto in neposredno pričevanje o Bogu, ki ga nam je razodel Jezus Kristus v Svetem Duhu. To je pričevanje, da je Bog v svojem Sinu ljubil svet; da je v svoji učlovečeni Besedi vsemu dal obstoj in poklical ljudi k večnemu življenju. To pričevanje o Bogu bo morda mnogim pomagalo priti do neznanega Boga,⁵⁵ katerega častijo, ne da bi ga imenovali, ali ki ga s skrivnim teženjem svojega srca iščejo, ko doživljajo ničevost vseh malikov. Polno evangelizacijsko moč pa ima to pričevanje tedaj, ko razodeva, da Stvarnik za človeka ni neka brezimna in oddaljena moč, marveč Oče »Imenujemo se in smo božji otroci«,⁵⁶ torej smo drug drugemu v Bogu bratje.

V središču oznanila: odrešenje v Jezusu Kristusu

27. Evangelizacija bo vedno vsebovala – kot temelj, središče in obenem vrhunec svojega dinamizma – tudi jasno izpoved, da je v Jezusu Kristusu, učlovečenem, umrlem in vstalem božjem Sinu, vsakemu človeku ponujeno odrešenje kot dar božje milosti in usmiljenja.⁵⁷ Toda pri tem ne gre za

⁵⁵ Prim. Apd 17, 22-23.

⁵⁶ 1 Jan 3, 1; prim. Rimlj 8, 14-17.

⁵⁷ Prim. Ef 2, 8; Rimlj 1, 16; prim. S. C. de Doctrina Fidei, Declaratio ad fidem tuendam in mysteria Incarnationis et SS. Trinitatis a quibusdam recentibus erroribus (21. 2. 1972): AAS 64 (1972) 237-241.

imanentno, tostransko odrešenje po meri materialnih ali tudi duhovnih potreb, ki se izčrpajo v okviru zemeljskega bivanja in se popolnoma krijejo s tostranskimi željami, upanji, stremljenji in boji; gre marveč za odrešenje, ki presega vse te meje in se uresniči v občestvu z edinim »Absolutnim«, z Bogom: za transcendentno, eshatološko odrešenje, ki se sicer začenja v tem življenju, a se dovrši v večnosti.

V znamenju upanja

28. Evangelizacija torej nujno obsega preroško naznanilo onstranstva, to globoko in dokončno človekovo poklicanost, ki je nadaljevanje in hkrati popolno preseženje sedanjega stanja: onstran časa in zgodovine, onstran resničnosti tega sveta, katerega podoba preide, in onstran stvarnosti tega sveta, katerega skrita razsežnost bo nekoč prišla na dan; onstran človeka samega, čigar prava usoda ni izčrpana v njegovi časni podobi, marveč se bo razodela v prihodnjem življenju.⁵⁸ Evangelizacija obsega torej tudi oznanjevanje upanja na obljube, ki jih je v novi zavezi Bog dal Jezusu Kristusu; oznanjevanje božje ljubezni do nas in naše ljubezni do Boga; oznanjevanje bratske ljubezni do vseh ljudi – sposobnosti darovanja in odpuščanja, odpovedi in pomoči bratom – ki je kot izraz božje ljubezni jedro evangelija; oznanjevanje skrivnosti zla in dejavnega iskanja dobrega. Prav tako je to tudi oznanjevanje – in sicer vedno pereče – o iskanju Boga samega prek molitve, ki naj bo predvsem častilna in zahvalna, pa tudi prek občestva s tistim vidnim znamenjem srečanja z Bogom, ki je Cerkev Jezusa Kristusa; to občestvo se pa spet izraža z uveljavljanjem onih drugih znamenj Jezusa Kristusa, ki živi in deluje v Cerkvi, to se pravi z zakramenti. Živeti iz zakramentov tako, da pri njih obhajanju pride do izraza vsa njihova polnost, nikakor ne pomeni, kakor bi nekateri radi, postavljanje evangelizaciji ovire ali jo zavesti na krivo pot; to marveč pomeni dati ji njeno resnično polnost. Zakaj evangelizacija v svoji celoti ni le oznanjevanje neke novice, marveč je tudi zasajanje in graditev Cerkve, česar pa ni brez tega dihanja, ki je zakramentalno življenje in ki dosega svoj višek v evharistiji.⁵⁹

Oznanilo, ki zajema vse življenje

29. Toda evangelizacija ne bi bila popolna, če ne bi upoštevala medsebojnega vplivanja, ki nenehno obstoji med evangelijem in konkretnim

⁵⁸ Prim. 1 Jan 3, 2; Rimlj 8, 29; Flp 3, 20-21; prim. C 48-51.

⁵⁹ Prim. S. C. de Doctrina Fidei Declaratio circa Catholicam Doctrinam de Ecclesia contra nonnullos errores hodiernos tuendam (24. 6. 1973): AAS 65 (1973) 396-408.

človekom kot osebo in kot članom družbe. Zato evangelizacija obsega jasno izraženo oznanilo, ki je prilagojeno različnim vsakokratnim razmeram in se stalno podanašnja, oznanilo o pravicah in dolžnostih vsake človeške osebe, o družinskem življenju, brez katerega je osebna rast komaj mogoča,⁶⁰ o skupnem življenju v družbi, o mednarodnem življenju, o miru, pravičnosti in razvoju; v naših dneh posebno in krepko oznanilo o osvoboditvi.

Oznanilo o osvoboditvi

30. Znano je, s kakšno izrazitostjo so na zadnji sinodi o tem govorili številni škofje z vseh celin, zlasti škofje tretjega sveta. Govorili so s pastoralnim naglasom, v katerem je drhtel glas milijonov sinov Cerkve, ki jo sestavljajo ti narodi. To so narodi, kakor dobro vemo, ki se z vsemi silami zavzemajo in bojujejo za to, da bi premagali vse tisto, zaradi česar so obsojeni ostati ob robu življenja: pomanjkanje, kronične bolezni, analfabetizem, revščina, krivične mednarodne odnose in zlasti krivične odnose v trgovanju ter neokolonialistični ekonomski in kulturni položaj, ki je včasih prav tako okruten kakor stari politični kolonializem. Cerkev ima, kakor so ponavljali škofje, dolžnost oznanjati osvoboditev milijonov človeških bitij, od katerih so mnogi njeni sinovi; Cerkev je dolžna pomagati, da pride do te osvoboditve; dolžna, da pričuje za to osvoboditev in da dela za to, da bo osvoboditev popolna. Vse to evangelizaciji ni tuje.

Nujna povezanost z delom za človekov razvoj

31. Med evangelizacijo in delom za človeški razvoj – razvoj in osvoboditev – obstoje dejansko globoke vezi. To so vezi antropološkega reda: saj človek, ki ga je treba evangelizirati, ni abstraktno bitje, temveč podvržen družbenim in ekonomskim vprašanjem. To so tudi vezi teološkega reda: saj reda stvarjenja ni mogoče ločiti od reda odrešenja, ki posega prav v konkretno področje boja proti krivicam in za vzpostavitev pravičnosti. To so dalje vezi izrazito evangeljskega reda, ki je red ljubezni: kako bi namreč mogli razglašati novo zapoved, ne da bi pospeševali pravičnost ter resnični in pristni napredek človeka v miru? To smo sami hoteli naglasiti, ko smo opozorili na to, kako nesprejemljiva je misel, »da je pri evangelizaciji mogoče iti ali da je treba iti mimo tako važnih vprašanj, o katerih je danes toliko razpravljanja in ki se nanašajo na pravičnost, osvoboditev, razvoj in mir na svetu. To bi pomenilo, da pozabljamo na nauk, ki nam ga daje

⁶⁰ Prim. CS 47-52; Pavel VI., okrožnica *Humanae vitae*: AAS 60 (1968) 481-503.

evangelij glede ljubezni do bližnjega v trpljenju in potrebi«. ⁶¹

No, prav isti glasovi, ki so se na omenjeni sinodi vneto, razumno in pogumno lotili tega kočljivega predmeta, so v naše veliko veselje podali tudi razsvetljujoča načela, iz katerih lahko dojamemo daljnosežnost in globoki smisel osvoboditve, kakršno je oznanjal in uresničil Jezus iz Nazareta in kakršno oznanja Cerkev.

Brez skrčevanja in dvoumnosti

32. Ne smemo si prikrivati, da mnoge tudi plemenite in za dramatična vprašanja, ki so obsežna v vprašanju osvoboditve, občutljive kristjane, ki bi radi Cerkev vpregli v prizadevanje za osvoboditev, mnogokrat moti skušnjava, da bi poslanstvo Cerkve skrčili na raven zgolj naravnega programa; njene cilje in naloge na antropološko zamisel; odrešenje, ki ga oznanja in katerega zakrament je, na tvarno blaginjo; njeno dejavnost na politične in socialne pobude, ne da bi se zmenila za duhovna in verska vprašanja. Če bi bilo tako, bi Cerkev izgubila svoj temeljni pomen. Njeno oznanilo o osvoboditvi ne bi imelo nikakršne izvirnosti več ter bi se ga z lahkoto polastili in z njim manipulirali razni ideološki sistemi in politične stranke. Nič več ne bi imela avtoritete, da bi v božjem imenu oznanjala osvoboditev. Zaradi tega smo v istem nagovoru ob začetku tretjega sinodalnega zasedanja hoteli naglasiti, »kako potrebno je, da spet jasno poudarimo izrazito religiozno namenskost evangelizacije. Ne bi namreč imela več razloga za svoj obstoj, če bi se odmaknila od religiozne osi, ki jo nosi; in ta os je: pred vsem drugim božje kraljestvo v polnem teološkem smislu«. ⁶²

Evangeljska osvoboditev

33. O osvoboditvi, ki jo oznanja in skuša uresničiti evangelizacija, moramo marveč reči:

– Ne more se omejiti samo na ozko ekonomsko, politično, socialno ali kulturno razsežnost, temveč mora imeti pred očmi celotnega človeka v vseh njegovih razsežnostih, tudi v njegovi odprtosti nasproti absolutnemu, tudi nasproti Absolutnemu, ki je Bog.

– Zakoreninjena je torej v določenem pojmovanju človeka, v določeni antropologiji, katere nikdar ne more žrtvovati zahtevam kakršnekoli strategije, te ali one prakse ali kratkoročne učinkovitosti.

⁶¹ Pavel VI., nagovor ob odprtju tretjega običnega zasedanja škofovske sinode (27. 9. 1974); AAS 66 (1974) 562.

⁶² Pr t. 562.

Naravnost na božje kraljestvo

34. Zato pa Cerkev sicer res oznanja osvoboditev in se pridružuje tistim, ki se trudijo in trpe za to osvoboditev – pri čemer pa ne dopušča, da bi bilo njej lastno poslanstvo omejeno zgolj na religiozno področje in da bi se ne zmenila za človekove časne probleme; vendar pa znova naglaša prvenstvo svoje duhovne poklicanosti ter odklanja misel, da naj bi oznanilo o božjem kraljestvu zamenjala z oznanjevanjem človeške osvoboditve; hkrati zatrjuje, da bi bil njen prispevek k osvoboditvi nepopoln, če bi zanemarjala oznanjevanje odrešenja v Jezusu Kristusu.

V skladu z evangeljskim pojmovanjem človeka

35. Cerkev človeško osvoboditev tesno povezuje z odrešenjem v Jezusu Kristusu, nikdar pa ju ne enači; iz razodetja, iz zgodovinskega izkustva in iz razmišljanja o vsebini vere namreč ve, da ni vsak pojem osvoboditve nujno skladen in združljiv z evangeljskim pojmovanjem človeka, stvari in dogodkov; zaveda se, da ni dovolj poskrbeti za osvoboditev in za ustvaritev blagostanja in razvoja, če naj pride božje kraljestvo.

Še več, Cerkev je celo trdno prepričana, da vsaka časna in vsaka politična osvoboditev – tudi če skuša najti zase opravičenje na tej ali oni strani nove ali stare zaveze, tudi če se za svoje ideološke zahteve in za svoja akcijska vodila sklicuje na avtoriteto teoloških podatkov in zaključkov, tudi če hoče veljati kot teologija za današnje dni – nosi sama v sebi kal zanikanja same sebe in se oddalji od ideala, ki si ga zastavlja, bodisi zato, ker je ne vodijo nagibi pravičnosti v ljubezni, bodisi zaradi tega, ker polet, ki jo nosi, nima zares duhovne razsežnosti in ker njen končni cilj ni odrešenje in blaženost v Bogu.

Nujna potrebnost spreobrnjenja

36. Cerkev ima prav gotovo za nekaj važnega in nujnega graditev bolj človeških, bolj pravičnih struktur, ki bolj spoštujejo pravice osebe in ki manj utesnjujejo in manj uporabljajo silo; zaveda se pa, da najboljše strukture in najlepše zamišljeni sistemi postanejo kmalu nečloveški, če niso ozdravljena nečloveška nagnjenja človekovega srca, če ne pride do spreobrnjenja srca in misli tistih, ki živijo v teh strukturah ali jih določajo.

Izključitev nasilja

37. Cerkev ne more sprejeti nasilja, zlasti ne sile orožja – ki uide izpod vsake kontrole, kadar se razdivja – niti ne smrti kogarkoli kot pot k osvoboditvi; saj ve, da nasilje vedno izzove nasilje in neizogibno poraja nove oblike zatiranja in sužnosti, ki so hujše kot tiste, izpod katerih je baje hotelo človeka osvoboditi. To smo jasno povedali na svojem potovanju v Kolumbiji: »Spodbujamo vas: ne imejte zaupanja v nasilje in v revolucijo; tako stališče nasprotuje krščanskemu duhu in more socialni napredek, po katerem upravičeno težite, tudi zavreti, namesto da bi ga pospešilo«,⁶³ »reči moramo in ponovno poudariti, da nasilje ni ne krščansko ne evangeljsko in da bi bile bliskovite ali nasilne spremembe struktur varljive, same v sebi neuspešne in prav gotovo ne v skladu z dostojanstvom ljudstva«. ⁶⁴

Poseben prispevek Cerkve

38. Po vsem tem smo veseli, da se Cerkev vedno bolj živo zaveda, da mora pri osvobajanju ljudi sodelovati na poseben, v temelju evangeljski način. In kaj Cerkev v ta namen stori? Vedno bolj skuša prebuditi številne kristjane, da bi se posvetili osvobajanju drugih. Tem kristjanom-»osvoboditeljem« posreduje navdihe iz vere, nagib za bratsko ljubezen, in socialni nauk, ki ga noben pravi kristjan ne more puščati vnemar, ampak ga mora jemati za temelj svoje modrosti in svoje izkušnje, da ga potem prevede v dejanje v svojem ravnanju, v svojem sodelovanju z drugimi in v svojih prizadevanjih. Ne da bi to zamenjevali s taktičnimi stališči ali službo kakega političnemu sistemu, mora vse to biti značilno za zavzetost dejavnega kristjana. Cerkev si prizadeva krščanski boj za osvoboditev vedno vključiti v celotni načrt odrešenja, katerega oznanja.

Kar smo tukaj navedli, je bilo več kot enkrat izraženo v sinodalnih razpravah. S svoje strani smo hoteli tej temi posvetiti nekaj besed pojasnila v svojem govoru sinodalnim očetom ob sklepu zasedanja.⁶⁵

Vsa ta razmišljanja, tako smemo upati, naj bi pomagala, da se odstranijo nekatere dvoumnosti, ki jim je v raznih ideologijah, sistemih in političnih skupinah le prevečkrat izpostavljena beseda »osvoboditev«. Osvoboditev, katero oznanja in pripravlja evangelizacija, je tista osvoboditev, ki jo je oznanjal in podaril človeku s svojo žrtvijo Kristus sam.

⁶³ Pavel VI., nagovor na kolumbijske »campesinos« (23. 8. 1968): AAS 60 (1968) 623.

⁶⁴ Pavel VI., nagovor na »Dnevu razvoja« v Bogota (23. 8. 1968): AAS 60 (1968) 627; prim. sv. Avguštin, Ep. 229, 2: PL 33, 1020.

⁶⁵ Pavel VI., nagovor ob sklepu tretjega rednega zasedanja škofovske sinode (26. 10. 1974): AAS 66 (1974) 637.

Verska svoboda

39. Od te pravične osvoboditve, ki je povezana z evangelizacijo in ki meri na uresničenje takih struktur, ki ščitijo človeške svoboščine, ne more biti ločeno zagotovilo vseh temeljnih pravic človeka, med katerimi pripada verski svobodi važnost prvega reda. Nedavno smo še govorili o aktualnosti tega vprašanja, ko smo pokazali na to, »koliko kristjanov je še danes zaradi tega, ker so kristjani, ker so katoličani, deležnih dušičnega sistematičnega zatiranja! Drama zvestobe do Kristusa in drama verske svobode se kljub temu, da je zakrinkana s kategoričnimi izjavami v prid pravicam človeške osebe in družbe, še nadaljuje!«⁶⁶

⁶⁶ Nagovor 15. 10. 1975: L'Osservatore Romano, 17. 10. 1975, 1.

IV. POTA EVANGELIZACIJE

Iskanje primernih sredstev

40. Vsebina evangelizacije je seveda pomembna; toda to ne sme zakriti pomembnosti poti in sredstev.

To vprašanje »kako oznanjati evangelij« je vedno aktualno, ker se načini s časovnimi, krajevnimi in kulturnimi okoliščinami spreminjajo. Te razlike nekako izzivajo našo sposobnost za odkrivanje in prilagajanje.

Posebno mi, pastirji v Cerkvi, imamo dolžnost, da pogumno in modro ter ob popolni zvestobi do vsebine iščemo bolj primernih in bolj uspešnih načinov za posredovanje evangeljskega oznanila današnjim ljudem. Naj v tem razmišljanju opozorimo vsaj na nekatere poti, ki so iz tega ali onega vzroka temeljnega pomena.

Pričevanje z življenjem

41. Ne da bi ponavljali vse tisto, kar smo že zgoraj omenili, je treba naglasiti predvsem tole: za Cerkev je prvo sredstvo evangelizacije pristno krščansko življenje, ki je vse predano Bogu in v povezanosti z njim, tako da tega ne more pretrgati nobena stvar, a ki se prav tako z neomejeno vnemo daruje bližnjemu. »Današnji človek raje posluša pričevalce kakor pa učitelje – smo lansko leto rekli skupini laikov – če pa posluša učitelje, jih zato, ker so pričevalci.«⁶⁷ Sv. Peter je to dobro izrazil, ko je podal sliko čistega in spoštljivega življenja, ki brez besede pridobi tiste, ki ne verujejo besedi.⁶⁸ Cerkev bo torej oznanjala svetu evangelij v prvi vrsti s svojim življenjem in svojim vedenjem; se pravi, z živim pričevanjem zvestobe Gospodu Jezusu, s pričevanjem ubožstva in nenavezanosti ter svobode v razmerju do oblasti tega sveta, z eno besedo: z živim pričevanjem svetosti.

⁶⁷ Pavel VI., nagovor članom »Sveta laikov« (2. 10. 1974): AAS 66 (1974) 568.

⁶⁸ Prim. 1 Pet 3, 1.

Živa pridiga

42. Ni odveč nadalje poudariti, kako važno in nujno je pridiganje. »Kako naj verujejo v tistega, o komer niso slišali? In kako naj slišijo brez oznanjevalca? ... Torej je vera iz oznanila, oznanilo pa po Kristusovi besedi«. ⁶⁹ Ta zakon, ki ga je nekoč postavil apostol Pavel, ima tudi še danes vso svojo moč.

Da, vedno je pridiganje, to se pravi ustno razglašanje veselega oznanila, nujno potrebno. Dobro vemo, da je moderni človek, sit od poplave besed, dostikrat naveličan poslušanja; in še huje: da se ga beseda že kar nič več ne prime. Znanе so nam tudi ideje mnogih psihologov in sociologov, ki trdijo, da je moderni človek že pustil za seboj kulturo besede, ki da je postala ne-uspešna in nekoristna, in da danes živi v kulturi podobe. Ta dejstva bi nas seveda morala priganjati, da pri posredovanju evangeljske blagovesti začnemo uporabljati moderna sredstva, ki jih je ta kultura iznašla. Sicer pa so bili v tej smeri narejeni že zelo dobri poskusi. Lahko jih samo pohvalimo in damo spodbudo za njihov nadaljnji razvoj. Utrujenost, ki jo danes prebuja množstvo praznega besedičenja, in aktualnost drugih oblik družbenega obveščanja pa vendar ne zmanjšata z nujnostjo stalne moči besede in ne sme nam to dvojje vzeti zaupanja vanjo. Beseda ostane vedno aktualna, zlasti kadar je nosilka božje moči. ⁷⁰ Zato je še vedno veljavno načelo sv. Pavla: »Vera je iz oznanila«. ⁷¹ ravno poslušanje božje besede vodi k verovanju.

Besedno bogoslužje

43. To pridiganje, ki je evangelizacija, ima lahko različne oblike; gorečnost daje tukaj nešteto prenovitvenih navdihov. V resnici je brez števila življenjskih dogodkov in človeških položajev, ki dajejo priložnost za obzirno, pa vendar učinkovito oznanilo, ki ga ima Gospod povedati za to priložnost. Treba je imeti le pravo duhovno rahločutnost, da bomo znali v dogodkih brati božje oznanilo. Toda v trenutku, ko je po koncilskem naročilu prenovljena liturgija dala velik pomen »besednemu bogoslužju«, bi se motili, če ne bi v homiliji videli močnega in zelo primerne sredstva za evangelizacijo. Treba je seveda poznati in izkoristiti zahteve in možnosti homilije, da dobi vso svojo pastoralno učinkovitost. Kajpada moramo biti o tem najprej prepričani in se temu z ljubeznijo posvetiti. To oznanjevanje, ki je na poseben način vključeno v evharistično bogoslužje – od katerega

⁶⁹ Rimlj 10, 14, 17.

⁷⁰ Prim. 1 Kor 2, 1-5.

⁷¹ Rimlj 10, 17.

dobiva posebno moč in učinkovitost – ima prav gotovo posebno vlogo pri evangelizaciji, in sicer tem bolj, čim bolj je izraz globoke vere duhovnika, ki pridiga, in čim bolj je prepojeno z ljubeznijo. Verniki, ki so zbrani, da bi sestavljali velikonočno Cerkev, ki obhaja praznik med njimi navzočega Gospoda, od te pridige veliko pričakujejo in zajemajo iz nje dragocene sadove, če je le preprosta, jasna, neposredna, prilagojena, globoko zakoreninjena v evangeljskem nauku in zvesta cerkvenemu učiteljstvu, če jo oživlja zdrava apostolska gorečnost, ki ji po njegovi naravi pripada, če je polna upanja in okrepcujoče vere in če poraja mir ter edinost. Marsikatero župnijsko ali drugačno občestvo živi in se utrjuje na temelju redne nedeljske homilije, če ima omenjene lastnosti.

Dodajmo še, da po zaslugi iste liturgične preнове evharistično slavlje ni edina primerna priložnost za homilijo. Svoje mesto ima – in ne smemo na to pozabljeni – pri obhajanju vseh zakramentov, pa tudi pri besednih bogoslužjih, ki so podobna liturgiji in ki se k njim zbirajo verniki. Homilija bo vedno ostala posebno primerna priložnost za posredovanje Gospodove besede.

Kateheza

44. Pot, ki je pri evangelizaciji ne smemo zanemariti, je katehetski pouk. Razumu, zlasti otrok in mladih, je treba s pomočjo sistematičnega pouka pomagati do spoznanja temeljnih dejstev in žive vsebine tiste resnice, ki nam jo je Bog dobrohotno razodel in ki jo je Cerkev skušala v teku svoje dolge zgodovine izraziti na vedno bogatejši način. Nihče ne bo oporekal, da je treba ta pouk podajati tako, da oblikuje navade krščanskega življenja, ne pa da ostane samo pri razumu. Na področju katehetskega pouka v Cerkvi, v šolah, kjer je mogoče, vsekakor pa v krščanskih družinah, bo prizadevanje za evangelizacijo prinašalo veliko korist, če imajo kateheti na voljo ustrezna besedila, ki so ob odgovornem vodstvu škofov modro in strokovno prirejena. Metode morajo biti prilagojene starosti, kulturi in sposobnosti oseb; pred očmi morajo vedno imeti to, kako bi v spomin, razum in srce vtisnile bistvene resnice, ki naj bi prepajale celotno življenje. Vzgojiti je treba predvsem dobrih katehetov – župnijskih katehistov oziroma katehistinj, učiteljev, staršev – ki jim bo pri srcu skrb, da bi se spopolnjevali v tej veliki, nujno potrebni in zahtevni umetnosti verskega pouka. Ne da bi si upali količkaj zanemariti vzgojo otrok, je z druge strani očitno, da je zaradi sedanjih razmer za veliko število mladih in odraslih, ki jih prevzame milost in polagoma odkrivajo Kristusov obraz ter začutijo potrebo, da se mu darujejo, vedno bolj potreben katehetski pouk v obliki katehumenata.

Uporaba družbenih občil

45. V našem stoletju, ki so zanj značilna »mass media« ali sredstva družbenega občevanja, ne morejo pogrešati teh sredstev ne prvo oznanilo, ne katehetski pouk ne nadaljnje poglobljanje vere, kakor smo že poudarili.

Če jih postavimo v službo evangelija, lahko ta sredstva razširijo krog poslušalcev božje besede tako rekoč v neskončnost in posredujejo veselo oznanilo milijonom ljudi. Cerkev bi se čutila krivo pred svojim Gospodom, če teh mogočnih sredstev, ki jih človeški razum vsak dan bolj spopolnjuje, ne bi izrabila. Ko jih Cerkev uporablja, »oznanja na strehah«⁷² blagovest, ki ji je izročena. V njih najde moderno in učinkovito obliko prižnice. S pomočjo teh sredstev more govoriti velikim ljudskim množicam.

Uporaba sredstev družbenega obveščanja za evangelizacijo pa vendar predstavlja nekakšen izziv: evangeljska blagovest bi morala prek njih doseči množice ljudi, toda tako, da bi prodrla v zavest vsakogar, da bi se v srcu vsakogar zasidrala tako, kakor da bi bila z vsem tistim, kar ima ta človek čisto posebnega in osebnega, edino le njemu namenjena, in da bi prebudila čisto osebno pritrditev in osebno zavezanost.

Nujnost osebne stika

46. Zato pa je poleg oznanjevanja evangelija na ta splošni način vedno veljavna in pomembna druga oblika njegovega posredovanja, namreč: od osebe do osebe. Gospod je tako pogosto delal – kot npr. pričajo njegovi razgovori z Nikodemom, Zahejem, Samarijanko, farizejem Simonom in drugimi –; prav tako apostoli. Ali obstoji navsezadnje sploh katera druga oblika posredovanja evangelija kakor le ta, da drugim priobčimo svoje izkustvo vere? Ne bi se smelo dogajati, da bi zaradi tega, ker je nujno potrebno prinašati veselo oznanilo množicam ljudi, pozabljali na tisto obliko priobčevanja, s katero se približamo osebni človekovi zavesti, ki jo prizadevne čisto izredna beseda, katero nanj naslovi nekdo drug. Ne bi mogli dovolj pohvaliti duhovnikov, ki pri zakramentu pokore ali v dušnopastirskem pogovoru razodevajo pripravljenost voditi ljudi po evangeljskih potih, jih osrčevati v njihovih prizadevanjih, jih dvigati, če so padli, ter jim vedno razsodno in s pripravljenostjo pomagati.

⁷² Prim. Mt 10, 27; Lk 12, 3.

Vloga zakramentov

47. Vendar nikoli ne bomo dovolj naglašali dejstva, da naloge evangelizacije ne spolnimo do kraja s pridiganjem in poučevanjem nekega izročenege nauka. Evangelizacija mora seči v življenje: v naravno življenje, kateremu daje nov smisel, ko mu odpre evangeljska obzorja; in v nadnaravno življenje, ki ni zanikanje, marveč je očiščenje in dvignjenje naravnega življenja. To nadnaravno življenje dobi svoj živi izraz v sedmerih zakramentih in v njihovem čudovitem izžarevanju milosti in svetosti.

Tako evangelizacija razvije vse svoje bogastvo, ko uresničuje najtesnejšo povezavo, ali še bolje, nepretrgano vzajemno izmenjavo med besedo in zakramenti. V nekem smislu je dvoumno, če postavljamo v nasprotje, kakor se včasih dogaja, evangelizacijo in zakramentalizacijo. Res je, da določen način podeljevanja zakramentov končno privede do tega, da izgubi velik del svoje učinkovitosti, tedaj namreč, če to podeljevanje nima trdne podlage v katezezi o tistih zakramentih in v splošni katezezi. Naloga evangelizacije je prav to, da v veri vzgaja na tak način, da vsakega kristjana vodi k življenju iz zakramentov kot resničnih zakramentov vere, da jih ne bo spremljal trpno ali pa zaradi tega, ker »mora pač tako biti«.

Ljudska pobožnost

48. Tu se dotikamo vidika evangelizacije, ki nas ne sme pustiti brezbriznih. Spregovorili bi radi o tisti stvarnosti, ki jo danes pogosto označujemo z izrazom ljudska religioznost.

Tako v pokrajinah, kjer je Cerkev zasajena že dolga stoletja, kakor drugod, kjer se šele zasaja, najdemo pri ljudstvu posebne izraze iskanja Boga in vere. Dolgo časa so gledali na te izraze vernosti kot na nekaj manjvrednega in so jih včasih prezirali; danes pa skoraj povsod veljajo za predmet, ki ga na novo odkrivajo. Škofje so na zadnji sinodi z izrazitim pastoralnim realizmom in gorečnostjo prikazali njihov pomen.

Ljudska religioznost, to lahko rečemo, ima gotovo, svoje meje. Dostikrat je odprta za raznovrstna zmaličenja religije, ki se vanjo prikradejo, celo za praznoverje. Večkrat se zaustavi na ravni kulturnih dejanj, ne da bi privedla do pristne pritrditve vere. Voditi more tudi do izoblikovanja ločin in tako ogrožati pravo cerkveno občestvo.

Toda če je deležna pravilnega usmerjanja, zlasti s strani evangelizacijske pedagogike, ima v sebi bogate vrednote. Razodeva se v tej ljudski vernosti taka žeja po Bogu, kakršno lahko poznajo samo preprosti in ubogi. Človeka napravlja sposobnega za velikodušnost in požrtvovalnost prav do

junaštva, ko gre za izpovedovanje vere. V njej se kaže izostreni čut za neizrekljive božje lastnosti: za božje očetovstvo, previdnost, ljubečo in stalno navzočnost. Ta ljudska pobožnost poraja notranjo usmerjenost, ki je kje drugod zlepa ne srečamo v enaki moči: potrpežljivost, smisel za križ v vsakdanjem življenju, nenavezanost, odprtost za druge, predanost. Zaradi vsega tega ji radi pravimo »*ljudska pobožnost*«, se pravi, ljudska bogovdanost, raje kakor pa ljudska vernost (*religiositas*).

Pastoralna ljubezen mora vsem tistim, ki jih je Gospod postavil za voditelje cerkvenih občestev, navdihniti načela, katerih se bodo držali v svojem ravnanju v odnosu do te tako bogate in hkrati ranljive stvarnosti. Potrebno je biti zanjo predvsem rahločuten; znati je treba dojeti njene notranje razsežnosti in njene neutajljive vrednote; treba je pripravljenosti za pomoč, da ta ljudska pobožnost premaga nevarnost za skrenitev na krivo pot. Če je ta ljudska pobožnost deležna dobrega usmerjanja, lahko postane za naše ljudske množice bolj in bolj resnično srečevanje z Bogom v Jezusu Kristusu.

V. KOMU JE EVANGELIZACIJA NAMENJENA

Namenjena je vsem

49. Zadnje Jezusove besede v Markovem evangeliju dajejo evangelizaciji, ki jo izročča Gospod apostolom za nalogo, neomejeno veseljnost: »Pojdite po vsem svetu in oznanjujte evangelij vsemu stvarstvu«. ⁷³

Dvanajsteri in prvi krščanski rod so dobro razumeli nauk teh vrstic in drugih podobnih; postal jim je delovni program. Celo preganjanje, ki je razkropilo apostole, je s tem prispevalo k širjenju božje besede in k zasajanju Cerkve v vedno bolj oddaljenih pokrajinah. Ta univerzalizem je še bolj podkrepilo to, da je bil sprejet med apostole Pavel in da je imel karizmo oznanjevalca o prihodu Jezusa Kristusa poganom – ne Judom.

Kljub vsem oviram

50. V dvajsetih stoletjih zgodovine so krščanski rodovi od časa do časa zadevali na razne ovire, ki so nasprotovale temu veseljnemu poslanstvu. S strani oznanjevalcev evangelija samih je nastopala skušnjava, da bi pod različnimi pretvezami omejili področje svojega misijonskega delovanja. S strani tistih, ki jim je bila evangelizacija namenjena, pa se je že javljal dostikrat nepremagljiv odpor. Z žalostjo moramo ugotoviti, da evangelizacijskemu delovanju Cerkve ponekod močno nasprotujejo javne oblasti, če ga sploh ne preprečujejo. Tudi v naših dneh se dogaja, da so oznanjevalci božje besede oropani svojih pravic in preganjani, deležni groženj in izločeni samo zato, ker oznanjajo Jezusa Kristusa in njegov evangelij. Vendar pa zaupamo, da kljub tem bolečim preizkušnjam delo teh apostolov končno le ne bo v nobeni pokrajini na svetu izginilo.

Kljub takim neprilikam Cerkev vedno znova v sebi oživlja svojo najglobljo pobudo, ki jo prejema naravnost od Učenika: Po vsem svetu! Vsemu stvarstvu! Do skrajnih koncev zemlje! To je znova storila na zadnji sinodi, ko je izdala poziv, naj ne zapiramo evangeljskega oznanila s tem, da

⁷³ Mr 16, 15.

ga omejujemo samo na en odsek človeštva ali samo na en razred ljudi ali samo na eno vrsto kultur. Nekaj zgledov nam lahko to pojasni.

Prvo oznanilo tistim, ki so daleč

51. Od binkoštnega jutra naprej je temeljni program, ki ga je Cerkev kot od svojega ustanovitelja danega sprejela: odkrivati Jezusa Kristusa in njegov evangelij tistim, ki ju ne poznajo. Vsa nova zaveza in na poseben način Apostolska dela pričajo za izreden pomen, v nekem smislu za eksemplaričen pomen, pomen zgleda, ki ga ima ta misijonski napor in ki ga nato srečujemo vso zgodovino Cerkve.

Za to prvo oznanilo o Jezusu Kristusu skrbi Cerkev z obsežno in raznovrstno dejavnostjo, ki ji pravimo včasih »predevangelizacija«, ki pa je, po pravici rečeno, že evangelizacija, čeprav v svojem začetku in še ne na popolni stopnji. V ta namen je mogoče uporabiti tako rekoč neskončno vrsto sredstev: seveda neposredno in izrecno oznanjevanje, pa tudi umetnost, znanstveni pristop, filozofsko raziskovanje in upravičeno vplivanje na hrepenenje in čustva človeškega srca.

Oznanilo razkristjanjenemu svetu

52. Če se to prvo oznanilo obrača posebej na tiste, ki nikoli še niso slišali vesele vesti o Jezusu, ali na otroke, se danes zaradi pogostnega položaja razkristjanjenosti prav tako vidi, da je to prvo oznanilo vedno bolj potrebno za množice ljudi, ki so prejeli krst, a žive popolnoma zunaj krščanskega življenja, za preprosto ljudstvo, ki ima neko vero, a slabo pozna njene temelje, za izobražence, ki čutijo potrebno, da bi Jezusa Kristusa spoznali v drugačni luči, kakor pa so ga pri pouku, katerega so bili deležni v svoji mladosti, in za mnoge druge.

Nekrščanske religije

53. Obrača se tudi na neizmerne dele človeštva, živečega v nekrščanskih verstvih. Ta verstva Cerkev ceni in spoštuje, ker so živ izraz duše najširših človeških skupnosti. V sebi nosijo odmev tisočletnega iskanja Boga, nezadostnega iskanja, ki pa je bilo dostikrat živeto iskreno in s poštenim srcem. V posesti so presenetljive dediščine globoko religioznih besedil. Rodove in rodove ljudi so ta verstva učila moliti. Vsa so posuta z neštetimi »semeni Besede«⁷⁴ in lahko pomenijo pristno »pripravo na

⁷⁴ Prim. sv. Justin, 1 Apologia 46, 1-4; 2 Apologia 7 (8), 1-4; 10, 1-3; 13, 3-4; Florilegium Patristicum II, Bonn 1911,² 81, 125, 129, 133; Klemen Aleksandrijski, Stromata I, 19, 91, 94; S. Ch. 30, 117-118; 119-120; M 11; C 17.

evangelij«, ⁷⁵ da uporabimo posrečen izraz 2. vaticanskega cerkvenega zbora, povzet po Evzebiju iz Cezareje.

Tako stanje vzbuja seveda zapletena in kočljiva vprašanja, ki jih je treba preučevati v luči krščanskega izročila in cerkvenega učiteljstva, da lahko današnjim in jutrišnjim misijonarjem pokažemo nova obzorja v njihovem stiku z nekrščanskimi verstvi. Radi bi zlasti danes poudarili, da niti cenitev in spoštovanje do teh verstev niti zapletenost s tem nastalih problemov ne pomeni za Cerkev poziva, naj pred nekrstjani raje molči, kakor da bi oznanjala Kristusa. Nasprotno, Cerkev misli, da imajo te množice pravico poznati bogastvo Kristusove skrivnosti, ⁷⁶ ki v njej, kakor mi verujemo, lahko vse človeštvo najde v nesluteni polnosti vse tisto, kar tipaje išče o Bogu, človeku in njegovi usodi, o življenju in smrti, o resnici.

Tudi spricho vsega spoštovanja vrednih oblik naravnih religij se Cerkev drži dejstva, da Jezusova religija, ki jo Cerkev z evangelizacijo oznanja, človeka objektivno postavlja v zvezo z božjim načrtom, z živo božjo navzočnostjo in z njegovim delovanjem. Tako Cerkev vodi k srečanju s skrivnostjo božjega očetovstva, ki se sklanja k človeštvu; z drugimi besedami, naša religija dejansko vzpostavlja z Bogom pristen in živ odnos, ki ga druga verstva ne morejo vzpostaviti, čeprav svoje roke stegujejo, da tako rečemo, k nebesom.

Zato Cerkev ohranja živ misijonarski polet in ga hoče v našem zgodovinskem trenutku še okrepiti. Spricho celih narodov čuti svojo odgovornost. Nima miru, dokler ne bo naredila vsega, kar more, da bi razglasila veselo vest o odrešeniku Jezusu. Vedno nove rodove apostolov pripravlja. To z veseljem ugotavljamo v trenutku, ko ne manjka takih, ki mislijo in tudi govore, da sta se apostolska gorečnost in polet izčrpala in da je doba misijonov zdaj že mimo. Sinoda je odgovorila, da misijonarsko oznanjevanje ne usiha in da bo Cerkev vedno težila za tem, da to nalogo izpolni.

Opora veri vernikov

54. Vendar Cerkev ne misli, da je oproščena prav tako neutrudne pozornosti na tiste, ki so vero sprejeli in so dostikrat že skozi cela pokolenja v stiku z evangelijem. Zato skuša poglobiti, utrditi, okrepiti in privedi do vedno večje zrelosti vero tistih, ki pravijo, da že verujejo in da so že verniki, da bi bili to še bolj.

Ta vera je danes skoraj vedno soočena s sekularizmom, da, celo z

⁷⁵ Evzebij iz Cezareje, Praeparatio evangelica 1, 1: PG 21, 26-28; prim. C 16.

⁷⁶ Prim. Ef 3, 8.

borbenim brezboštvom: je to preizkušnjam izpostavljena in ogrožena vera; še več, to je oblegana in pobijana vera. Prav lahko se zaduši in izbira, če ni stalno nahranjevana in vzdrževana. Evangelizirati torej dostikrat pomeni zlasti s katehezo, ki je polna evangeljskega soka in pripravljena v jeziku, prilagojenem časom in osebam, dovajati veri vernikov to potrebno hrano in oporo.

Katoliška Cerkev razodeva tudi živo skrb za kristjane, ki niso v polnem občestvu z njo: ko pripravlja z njimi polno občestvo, katerega hotel Kristus, dela to ravno z namenom, da bi uresničila edinost v resnici, in se zaveda, da bi se hudo izneverila svoji dolžnosti, če ne bi pri njih pričala za polnost razodetja, katerega zaklad varuje.

Neverujoči

55. Značilna je tudi skrb, ki se je razodevala na omenjeni sinodi, glede dveh drugih področij, ki sta si med seboj zelo različna, pa spet drugo drugemu zelo blizu zaradi izziva, s katerim vsak na svoj način stopata pred evangelizacijo.

Prvo področje bi lahko imenovali naraščajočo nevero v modernem svetu: koliko je pod tem splošnim nazivom miselnih tokov, koliko vrednot in protivrednot, koliko skritih teženj ali semen razkroja, starih prepričanj, ki izginjajo, in novih, ki se vsiljujejo! Z duhovnega stališča gledano se zdi, da se moderni svet premetava v nečem, kar je današnji avtor imenoval »dramo brezbožnega humanizma«. ⁷⁷

Z ene strani moramo prav v srčiki tega današnjega sveta ugotoviti pojav, ki postaja zanj skoraj najbolj presenetljiv znak: sekularizem. Ne govorimo o sekularizaciji, ki je sama po sebi pravilno in upravičeno prizadevanje, ki nikakor ni nezdržljivo z vero in religijo, da bi v stvarstvu, v vseh stvarih in v vseh dogajanjih v vesoljstvu odkrili zakone, ki tem stvarnostim vladajo z neko avtonomijo; saj smo globoko prepričani, da je te zakone vanje položil Stvarnik. Zadnji vesoljni cerkveni zbor je v tem smislu poudaril, da imata kultura in zlasti znanost upravičeno avtonomijo. ⁷⁸ Tu imamo pred očmi pravi sekularizem: pojmovanje sveta, po katerem je ta svet sam sebi razlaga, ne da bi se bilo treba zatekati k Bogu, ki na ta način postane odveč in nadležen. Tak sekularizem torej zato, da bi priznal človekovo oblast, končno ne potrebuje Boga in ga celo zanika.

Zdi se, da od tod izhajajo nove oblike brezboštva – antropocentrični

⁷⁷ Henri de Lubac, *Le drame de l'humanisme athée*, Ed. Spes, Paris 1945.

⁷⁸ Prim. CS 59.

ateizem, ki ni več abstrakten in metafizičen, temveč je pragmatičen, s premišljenimi nameni predložen in borben. V zvezi s tem brezbožnim sekularizmom se nam v najbolj različnih oblikah kar naprej ponujajo potrošniška civilizacija, na stopnjo najvišje vrednote povzdignjeni hedonizem, volja po oblasti in gospostvu ter vsakovrstne diskriminacije: sama nečloveška nagnjenja tega humanizma.

V prav tem modernem svetu pa z druge strani – paradoksalno – ni mogoče tajiti resničnih stičnih točk s krščanstvom in tudi evangeljskih vrednot, vsaj v oblike praznine in domotožja po dobroti. Ne bi bilo pretirano govoriti o mogočnem in tragičnem klicu po evangelizaciji.

Tisti, ki ne živijo po veri

56. Drugo področje so tisti, ki ne živijo po veri (nepraktikanti); danes imamo veliko število krščenih, ki večinoma niso izrečno zatajili svojega krsta, ki pa gledajo nanj kot na nekaj postranskega in ne živijo iz njega. Pojav vernikov, ki ne živijo po veri, ki niso praktikanti, je v zgodovini krščanstva zelo star; povezan je z naravno slabostjo, z neko globoko nedoslednostjo, ki jo, žal, nosimo v dnu samega sebe. Vendar pa si ta pojav danes privzema nove poteze. Dostikrat ima svoje vzroke v izkoreninjenosti, ki je značilna za našo dobo. Poraja se tudi iz dejstva, da kristjani danes živijo poleg neverujočih in so stalno pod nasprotujočimi udarci nevere. Z druge strani tisti, ki danes ne živijo po veri, bolj kakor pa neprakticirajoči iz prejšnjih časov, skušajo razložiti in upravičiti svoje stališče z izgovarjanjem na neko notranjo religioznost, z izgovarjanjem na osebno avtonomijo ali na osebno pristnost.

Ateisti in neverujoči z ene strani, z druge strani pa tisti, ki ne živijo po veri, so torej za evangelizacijo ovira, ki je ne smemo prezreti. Pri prvih je ovira v tem, da evangelizacijo na neki način odklanjajo ali pa da so nesposobni za dojetje novega reda stvari, novega smisla sveta, življenja in zgodovine; saj je takšno dojetje možno le tedaj, če človek za izhodišče jemlje Absolutnost, Boga. Pri drugih je ovira evangelizacije brezbrizna lenobnost, nekoliko sovražno razpoloženje nekoga, ki se čuti varnega v svoji lastni hiši in ki pravi, da vse ve, da je vse okusil in da ne veruje več.

Ateistični sekularizem in opuščanje verske prakse najdemo pri odraslih in pri mladih, pri eliti in v širokih ljudskih množicah, v vseh kulturnih plasteh v starih in mladih Cerkvah. Evangelizacijska dejavnost Cerkve, ki ne more slepo mimo teh dveh svetov in se tudi ne pred njima ustaviti, mora stalno iskati primernih sredstev in ustrezne govornice, da bi z njima tudi tema

dvema svetovoma spet prinesla božje razodetje in vero v Jezusa Kristusa.

V srcu ljudskih množic

57. Kakor Kristus za časa svojega oznanjevanja in kakor dvanajsteri na binško jutro tako gleda tudi Cerkev pred seboj neizmerno množico ljudi, ki potrebujejo evangelija in imajo pravico do njega, saj »Bog hoče, da bi se vsi ljudje zveličali in prišli do spoznanja resnice«.⁷⁹

Ker se Cerkev zaveda, da je dolžna oznanjati odrešenje vsem, in ker ve, da evangeljsko oznanilo ni pridržano majhni skupini uvedenih, privilegiranih ali izbranih, marveč da je namenjeno vsem, zato je kakor Kristus zaskrbljena spričo razkropljenih in utrujenih množic, ki so kakor »ovce brez pastirja«, in pogosto ponavlja Kristusovo besedo: »Množice se mi smilijo«.⁸⁰ Zaveda se pa tudi, da bo njeno oznanjevanje evangelija sredi množic uspešno le, če se bo s svojim oznanilom obračala na občestva vernikov, katerih dejavnost more in mora potem doseči druge.

Temeljna cerkvena občestva

58. Zadnja sinoda se je veliko ukvarjala z majhnimi občestvi ali »bazičnimi« (temeljnimi) občestvi, ker se ta v današnji Cerkvi pogosto oznanjajo. Kaj so in zakaj naj bi ta bila posebni naslovniki evangelizacije in istočasno nositelji evangelizacije?

Po raznovrstnih pričevanjih, ki smo jih slišali na sinodi, cveto skoraj povsod v Cerkvi; razlikujejo pa se med seboj že celo znotraj iste pokrajine, še bolj pa od pokrajine do pokrajine.

V nekaterih pokrajinah nastajajo in se razvijajo – razen te ali one izjeme – znotraj Cerkve; tesno se udeležujejo njenega življenja, hranijo se z njenim naukom in povezane so z njenimi pastirji. V tem primeru nastajajo iz potrebe, da bi še bolj intenzivno živela cerkveno življenje; ali pa zato, ker si žele in iščejo bolj človeškega ozračja, kakršnega večje cerkvene skupnosti težko nudijo; tako je zlasti v današnjih velikih mestih, ki pospešujejo življenje v množicah in hkrati brezimnost. Ta bazična občestva so lahko na svoj način na duhovni in religiozni ravni – kar se tiče bogoslužja, poglobljanja vere, bratske ljubezni, molitve, povezanosti s pastirji – podaljšek majhne sociološke skupnosti, kakršna je vas in podobno. Ali pa hočejo za poslušanje in premišljevanje božje besede, za zakramente in za vez agape zbirati skupine, ki so si sorodne po starosti, kulturi, stanu ali družbenem

⁷⁹ 1 Tim 2, 4.

⁸⁰ Mt 9, 36; 15, 32.

položaju: zakonce, mlade ljudi, profesionalce in podobno; dalje osebe, ki jih že življenje samo zedinja v boju za pravičnost, za bratsko pomoč revežem, za človeški napredek. Ali pa končno združujejo kristjane tam, kjer zaradi pomanjkanja duhovnikov ni ugodnih pogojev za normalno življenje župnijskega občestva. V vseh teh primerih gre za skupine znotraj občestev, ki jih je osnovala Cerkev, zlasti znotraj delnih Cerkev in župnij.

V drugih pokrajinah pa se ta temeljna občestva zbirajo v duhu ostre kritike zoper Cerkev, ki jo rade žigosajo kot »institucionalno« in sebe v nasprotju z njo označujejo kot karizmatična, prosta struktur in navdihovana samo od evangelija. Zanje je torej značilno, da grajajo in zametajo oblike, v katerih se izraža Cerkev: njeno hierarhijo in njena znamenja. To Cerkev ta občestva radikalno kontestirajo, jo radikalno postavljajo pod vprašaj. Na tej črti postane njihova miselnost kaj kmalu ideološka; le redko se zgodi, da ne postanejo nato plen te ali one politične smeri, tega ali onega gibanja, sistema ali celo stranke, z vsem tistim tveganjem, ki je s tem združeno: da bodo namreč izrabljena kot njihovo orodje.

To je že znatna razlika: skupnosti, ki se po svojem duhu oporečništva odrezavajo od Cerkve in zadajajo rane njeni edinosti, se morejo označevati »bazična (temeljna) občestva«; toda ta naziv je izključno sociološki. Ne morejo pa se imenovati cerkvena temeljna občestva, ne da bi zlorabila izrazoslovje, tudi če ob svojem vztrajanju pri sovražnosti do hierarhije še naprej hočejo ostati v edinosti Cerkve. Ime »cerkvenih temeljnih občestev« zaslužijo druga, tista namreč, ki se združujejo v Cerkvi zato, da bi pospeševala rast Cerkve. Ta druga občestva bodo kraj evangelizacije v korist širših skupnosti, zlasti delnih Cerkev in bodo upanje za vesoljno Cerkev, kakor smo rekli na koncu omenjene sinode; in sicer bodo to v tisti meri, v kateri:

- iščejo svojo hrano v božji besedi in se ne dajo ujeti v politično polarizacijo ali v tiste modne ideologije, ki so vedno pripravljene zlorabiti njihov veliki človeški potencial;

- se izogibajo vedno preteči nevarnosti sistematičnega oporekanja in duha pretiranega kritiziranja, izvajanega pod pretvezo pristnosti in volje do sodelovanja;

- se trdno oklepajo krajevne Cerkve, v katero so vključene, in obenem vesoljne Cerkve, ter se tako izogibajo – žal, resnični – nevarnosti, da bi se zapirale same vase in se imele za edino pravo Kristusovo Cerkev, zato pa izobčevala druge cerkvene skupnosti;

- ohranjajo iskreno povezanost s pastirji, ki jih je Gospod dal svoji Cerkvi, in z učiteljsko službo, katero je pastirjem zaupal Kristusov Duh;

– se nikoli nimajo za edinega naslovnika evangelizacije ali za edinega evangelizatorja – še manj za edinega zakladničarja evangelija; zavedajo se marveč, da je Cerkev mnogo prostranejša in raznoličnejša, in zato po notranje priznavajo, da se ta Cerkev uteleša tudi v takih oblikah, ki se od njihovih oblik razlikujejo;

– vsak dan napredujejo v zavestnosti, gorečnosti, in v misijonarskem izžarevanju; se v vsem izkazujejo vesoljnostna in nikoli ne sektaška.

Pod navedenimi pogoji, ki so gotovo zahtevni, a tudi osrečujoči, bodo cerkvena temeljna občestva spolnila svojo osnovno poklicanost; poslušala bodo evangelij, ki jim bo oznanjevan, in iz izbranih naslovnikov evangelizacije bodo brez obotavljanja postala oznanjevalec evangelija.

VI. NOSITELJI EVANGELIZACIJE

Vsa Cerkev misijonarska

59. Če so ljudje, ki po svetu razglašajo evangelij odrešenja, potem delajo to po naročilu, v imenu in z milostjo Kristusa Odrešenika. »Kako naj oznanjajo, če niso poslani?«, ⁸¹ je zapisal tisti, ki je bil gotovo eden največjih oznanjevalcev evangelija. Nihče ne more opravljati te naloge, če ni bil za to poslan.

Kdo pa ima torej poslanstvo oznanjati evangelij?

2. vatikanski cerkveni zbor je jasno odgovoril: Cerkev »ima po božjem naročilu dolžnost iti po vsem svetu in oznanjati evangelij vsemu stvarstvu«. ⁸² Na drugem mestu pa pravi: »Vsa Cerkev je misijonarska in evangelizacija je osnovna dolžnost božjega ljudstva .. .« ⁸³

Na to tesno zvezo med Cerkvijo in evangelizacijo smo že pokazali. Ko Cerkev oznanja božje kraljestvo in ga gradi, sama poganja korenine v srce sveta kot znamenje in orodje tega kraljestva, ki je navzoče in ki prihaja. Koncil navaja zelo značilne besede sv. Avguština o misijonski dejavnosti dvanajsterih: Apostoli »so oznanjevali besedo resnice in poklicali Cerkev v življenje«. ⁸⁴

Cerkvenostno dejanje

60. Ugotovitev, da je Cerkev poslana in določena za oznanjevanje evangelija, bi morala vzbuditi v nas dve prepričanji.

Prvič: evangelizacija ni nikoli in za nikogar individualno in izolirano dejanje, marveč globoko cerkvenostno. Tudi ko najbolj nepoznan pridigar, katehist ali dušni pastir v najbolj zakotnem kraju oznanja evangelij, zbira svojo malo skupnost ali podeljuje ta ali oni zakrament, tudi če je čisto sam, opravlja dejanje Cerkve; njegova dejavnost je z institucionalnimi odnosi, pa

⁸¹ Rimlj 10, 15.

⁸² VS 13; prim. C 5; M 1.

⁸³ Prim. M 35.

⁸⁴ Sv. Avguštin, Enarrat, in Ps 44, 23: CCL 38 510; prim. M 1.

tudi z nevidnimi vezmi in z globokimi koreninami, ki spadajo v red milosti, gotovo povezana z evangelizacijskim delovanjem celotne Cerkve. Pogoj za to pa je, da ne nastopa kot samozvanec in ne iz kakega osebnega navdiha, temveč v zedinjenju s poslanstvom Cerkve in v njenem imenu.

Posledica tega je drugo prepričanje: če vsakdo oznanja evangelij v imenu Cerkve, ki spet to dela v moči Gospodovega naročila, potem noben oznanjevalec ni absoluten gospodar svoje evangelizacijske dejavnosti, da bi o tem mogel odločati po svojih osebnih merilih in nazorih. To mora marveč delati v občestvu s Cerkvijo in njenimi pastirji. Celotna Cerkev je oznanjevalka, kakor smo že poudarili. To pomeni, da se Cerkev čuti odgovorno za nalogo oznanjevanja evangelija po vsem svetu v njegovi celoti in v vsakem posameznem delu sveta, kjerkoli se nahaja.

Vidik vesoljne Cerkve

61. Na tem mestu svojega razmišljanja se z vami, dragi bratje in sinovi, zaustavimo pri vprašanju, ki je danes posebno važno. Prvi kristjani so – v obhajanju liturgije, pri svojem pričevanju pred sodniki in rablji, v svojih apologetičnih spisih – radi izražali globoko vero v Cerkev in izjavljali, da je razširjena po celotnem vesoljstvu. V polnosti so se zavedali, da pripadajo velikemu občestvu, ki mu ne more postaviti meja ne prostor ne čas: »Od pravičnega Abela do poslednjega izvoljenca«,⁸⁵ »do skrajnih meja zemlje«,⁸⁶ »vse dni do konca sveta«.⁸⁷

Takšno je hotel imeti Gospod svojo Cerkev: vesoljno, veliko drevo, v katerega vejah gnezdiijo ptice neba,⁸⁸ mrežo, ki zajema vsakovrstne ribe,⁸⁹ ali ki jo Peter potegne na breg s sto triinpetdesetimi velikimi ribami,⁹⁰ čredo, ki jo vodi na pašo en sam pastir.⁹¹ To je vesoljna Cerkev, ki je brez ograj in brez meja, razen, na žalost, tistih meja, ki jih postavljata srce in duh grešnega človeka.

Vidik delne Cerkve

62. Vendar je ta vesoljna Cerkev dejansko utelešena v posameznih delnih Cerkvah; te s svoje strani obstoje iz tega ali onega konkretnega dela

⁸⁵ Sv. Gregor Veliki, Hom. in Evangelia 19, 1: PL 76, 1154.

⁸⁶ Apd 1, 8; prim. Didaché 9, 1: Funk, Patres Apostolici 1, 22.

⁸⁷ Mt 28, 20.

⁸⁸ Prim. Mt 13, 32.

⁸⁹ Prim. Mt 13, 47.

⁹⁰ Prim. Jan 21, 11.

⁹¹ Prim. Jan 10, 1-16.

človeštva, govore določeni jezik in žive iz svoje kulturne dediščine, iz določenega pogleda na svet in iz neke zgodovinske preteklosti. Odprtost za bogastvo delne Cerkve ustreza posebnemu čutenju današnjega človeka.

Toda paziti moramo, da ne bi pojmovali vesoljne Cerkve kot vsoto ali, če smemo tako reči, kot bolj ali manj rahlo zvezo bistveno različnih delnih Cerkva. Cerkev, ki je po poklicanosti in poslanstvu vesoljna, ona je po Gospodovi zamisli tista, ki si v vsakem delu sveta privzema drugačno zunanjo podobo in izraz, ko poganja svoje korenine v različna kulturna, socialna in človeška tla.

Tako bi vsaka delna Cerkev, ki bi se prostovoljno ločila od vesoljne Cerkve, izgubila svojo povezavo z božjim načrtom in bi v svoji cerkvenostni razsežnosti obubožala. Z druge strani pa bi »po vsem svetu razširjena« Cerkev postala abstrakcija, če se ne bi utesnila in zaživela prav v delnih Cerkvah. Samo če smo stalno pozorni na oba ta dva pola Cerkve, bomo mogli dojemati bogastvo tega razmerja med vesoljno Cerkvijo in delnimi Cerkvami.

Prilagajanje in zvestoba v govorici

63. Delne Cerkve so globoko notranje povezane z ljudmi, pa tudi s teženji, z bogastvom in mejami ter s tistimi načini molitve, ljubezni in gledanja na življenje in svet, ki so značilni za določeno človeško okolje. Te Cerkve imajo nalogo, da si bistveno vsebino evangeljskega oznanila globoko priličijo in prisvojijo ter jo brez najmanjšega izdajstva nad njegovo bistveno resnico prelijejo v govorico, ki jo ti ljudje razumejo, nato pa to blagovest v isti govorici oznanjajo.

Za to prevajanje evangelija je treba – razsodno, resno, spoštljivo in strokovno, kakor zahteva stvar sama – poskrbeti zlasti na področju bogoslužnih izraznih oblik,⁹² na področju kateheze, bogoslovnih formulacij, drugotnih cerkvenih struktur in služb. Izraz »govorica« je treba tukaj razumeti manj v semantičnem (pomenoslovnem) ali slovstvenem smislu kakor pa v tistem, katerega bi lahko imenovali antropološki in kulturni smisel.

Vprašanje je brez dvoma kočljivo. Evangelizacija izgubi veliko svoje moči in učinkovitosti, če ne upošteva konkretnega ljudstva, na katerega se obrača, če ne uporablja njegove govorice, njegovih znamenj in simbolov, če ne odgovarja na vprašanje, ki jih to ljudstvo postavlja, če se ne zanima na

⁹² Prim. B 37-38; prim. tudi liturgične knjige in druge dokumente, ki jih je drugega za drugim izdal apostolski sedež, da bi se izvedla liturgična prenova, ki jo je hotel isti koncil.

dejansko življenje. Z druge strani pa je evangelizacija v nevarnosti, da izgubi svojo dušo in se notranje izprazni, če pod pretvezo, da jo je treba prevesti, izvotlimo ali popačimo vsebino evangelizacije, ali pa za vse veljavno resnico žrtvujemo in razbijemo edinost, brez katere ni veseljnosti, ko hočemo to za vse veljavno resnico prilagoditi določenemu okolju. Toda v resnici more samo takšna Cerkev, ki se stalno zaveda svoje veseljnosti in ki na sebi razodeva, da je dejansko veseljna, prinašati vsem ljudem razumljivo oznanilo, ki presega krajevne meje.

Sicer pa upravičena pozornost na delne Cerkve more Cerkev samo obogatiti. Ta pozornost je nujno potrebna in neodložljiva. Saj ustreza najglobljim težnjam narodov in človeških občestev, da bi vedno popolneje odkrila svojo podobo.

Odprtost nasproti vesoljni Cerkvi

64. Ta obogatitev pa zahteva, da posamezne Cerkve ostanejo globoko odprte nasproti vesoljni Cerkvi. Pri tem je značilno, da imajo ravno najpreprostejši, evangeliju najzvestejši ter pravemu čutu za Cerkev najbolj odprti kristjani neko spontano občutljivost za to vesoljstveno razsežnost Cerkve. Naravnost nagonsko in zelo močno čutijo potrebo po vesoljstveni razsežnosti in zlahka se znajdejo v njej; uglaseni so zanjo in trpe v svoji najgloblji notranjosti, kadar jih kdo v imenu teorij, ki jih oni ne razumejo, hoče stlačiti v tako Cerkev, ki nima te veseljnosti, ki je omejena na določeno pokrajino in je brez obzorja.

Zgodovina nam dokazuje: kadarkoli se je ta ali ona delna Cerkev, čeprav z najboljšimi nameni, iz teoloških, socioloških, političnih ali pastoralnih razlogov ali tudi v želji po neki svobodi gibanja in delovanja, odrezala od vesoljne Cerkve in od njenega živega ter vidnega središča, vedno je zelo težko ušla, če je sploh ušla, dvema enako hudima nevarnostima, z ene strani nevarnosti izolacionizma (osamitve), ki vodi k izsušitvi in nato prav kmalu k razkroju, ker se vsaka njena celica skuša ločiti od nje, kakor se je ta delna Cerkev sama ločila od osrednjega jedra; z druge strani nevarnosti, da izgubi svojo svobodo, ker je odrezana od središča in od drugih Cerkva, ki so ji posredovale moč in energijo, in je zaradi svoje osamljenosti postala plen sil zaslužnjevanja in izkoriščanja.

Čim bolj je delna Cerkev s trdnimi vezmi občestva združena z vesoljno Cerkvijo – v ljubezni in iskrenosti, v odprtosti za Petrovo učiteljsko službo, v edinosti glede »postave molitve« (lex orandi), ki je tudi »postava verovanja« (lex credendi), v skrbi za ohranitev edinosti z drugimi Cerkvami,

ki sestavljajo celoto – tem bolj bo ta Cerkev sposobna zaklad vere prevesti v upravičeno raznoličnost izražanja veroizpovedi, molitve in bogočastja, krščanskega življenja in ravnanja ter duhovnega izžarevanja ljudstva, v katerem je zasajena. Toliko bolj bo ta Cerkev obenem resnično stala v službi evangelizacije, se pravi, sposobna bo zajemati iz vesoljne dediščine v korist svojega ljudstva, kakor tudi vesoljni Cerkvi posredovati izkušnjo in življenje svojega ljudstva v korist vseh.

Nespremenljivi zaklad vere

65. Prav v tem smislu smo ob sklepu tretjega zasedanja škofovske sinode hoteli reči jasno in očetovsko ljubečo besedo ter poudariti vlogo Petrovega naslednika kot vidnega, živega in dinamičnega počela edinosti med Cerkvami in torej tudi vesoljnosti ene same Cerkve.⁹³ Naglasili smo tudi veliko odgovornost, ki nam je naložena, ki pa jo delimo s svojimi brati v škofovstvu, kako namreč vsebino katoliške vere, ki jo je Gospod izročil apostolom, ohraniti nespremenjeno: tudi če je ta vsebina prevedena v vse jezike, ne sme biti načeta in ne okrnjena. Če je odeta v simbole, ki so vsakemu ljudstvu lastni, in razložena s teološkimi izraznimi oblikami (formulacijami), ki upoštevajo različno kulturno, socialno in tudi raso (rodovno) okolje, mora to ostati vsebina katoliške vere, kakor jo je cerkveno učiteljstvo prejelo in jo izroča naprej.

Raznovrstne naloge

66. Vsa Cerkev je torej poklicana k evangelizaciji; vendar je v tem okviru evangelizacije treba spolniti med seboj različne dejavnosti. Ta raznovrstnost služb v enoti istega poslanstva sestavlja bogastvo in lepoto evangelizacije. Naj na kratko omenimo te naloge.

Predvsem naj nam bo dovoljeno spomniti, s kakšnim poudarkom Gospod na straneh evangelija izroča apostolom službo oznanjevalcev evangelija. On jih je izbral,⁹⁴ jih v večletni tesni domačnosti z njimi vzgajal⁹⁵ ter jih postavil⁹⁶ in poslal⁹⁷ kot pooblašcene priče in učitelje odrešenjskega oznanila. Dvanajsteri pa so s svoje strani pošiljali svoje naslednike, ki po apostolskih smernicah oznanjajo naprej veselo novico.

⁹³ Pavel VI., govor na tretjem rednem zasedanju škofovske sinode (26. 10. 1974): AAS 66 (1974) 636.

⁹⁴ Prim. Jan 15, 16; Mr 3, 13-19; Lk 6, 13-16.

⁹⁵ Prim. Apd 1, 21-22.

⁹⁶ Prim. Mr 3, 14.

⁹⁷ Prim. Mr 3, 14-15; Lk 9, 2.

Petrov naslednik

67. Tako je po Kristusovi volji Petrovemu nasledniku na poseben način podeljena naloga, da uči razodeto resnico. Nova zaveza večkrat pokaže Petra, kako »poln Svetega Duha«⁹⁸ spregovori v imenu vseh. Zato sv. Leon Veliki govori o Petru kot tistem, ki je zaslužil prvenstvo v apostolatu.⁹⁹ Zato dalje glas Cerkve prikazuje papeža »na najvišjem vrhu – in apice, in specula« – apostolata.¹⁰⁰ 2. vatikanski cerkveni zbor je hotel to potrditi z izjavo: »Kristusova zapoved, da je treba evangelij oznanjati vsem stvarjem (Mr 16, 15), zadeva najprej in neposredno prav njih (škofe), skupaj s Petrom in pod Petrovim vodstvom«.¹⁰¹

Polna, vrhovna in vesoljna oblast,¹⁰² ki jo je Kristus za pastirsko vodstvo Cerkve podelil svojemu namestniku, obstoji torej zlasti v tisti dejavnosti, ki jo papež opravlja, ko oznanja in daje oznanjati veselo novico o odrešenju.

Škofje in duhovniki

68. Zedinjeni s Petrovim naslednikom prejmejo škofje kot nasledniki apostolov v moči škofovskega posvečenja oblast v Cerkvi učiti razodeto resnico. Oni so učitelji vere.

Škofom so pri službi evangelizacije kot na poseben način odgovorni pridruženi tisti, ki na temelju duhovniškega posvečenja delujejo kot Kristusovi namestniki,¹⁰³ in sicer kot vzgojitelji božjega ljudstva v veri, kot oznanjevalci božje besede, obenem pa kot služabniki in delilci evharistije ter drugih zakramentov.

Vsi mi pastirji smo torej bolj kakor katerikoli drug ud Cerkve poklicani, da se zavemo te dolžnosti. Kaj sestavlja edinstvenost naše duhovniške službe? Kaj daje globoko enoto tisočerim nalogam, ki se jim moramo v vsem svojem življenju dan za dnem posvečati? Kaj daje vsem našim dejavnostim čisto poseben pečat? Kaj je cilj in kaj je namen, ki je navzoč v vsakem našem dejanju? To, »da bi... oznanili božji evangelij«!¹⁰⁴

⁹⁸ Apd 4, 8; prim. Apd 2, 14; 3, 12.

⁹⁹ Prim. sv. Leon Veliki, Sermo 69, 3; Sermo 70, 1-3; Sermo 94, 3; Sermo 95, 2: S. Ch. 200, 50-52; 58-66; 258-260; 268.

¹⁰⁰ Prim. konstitucijo 1. lyonskega vesoljnega cerkvenega zbora Ad apostolicae dignitatis: Conciliorum Oecumenicorum Decreta, Bologna 1973,³ 278; konst. viennskega koncila Ad providam Christi, nav. izd., 343; 5. lateranski cerkveni zbor, konst. In apostolici culminis, nav. izd., 608; konst. Postquam ad universalis, nav. izd., 609; konst. Supernae dispositionis, nav. izd., 614, konst. Divina disponente clementia, nav. izd., 638.

¹⁰¹ M 38.

¹⁰² C 22.

¹⁰³ C 10, 37; M 39; D 2, 12, 13.

¹⁰⁴ Prim. 1 Tes 2, 9.

V tem prihaja do izraza tista poteza naše identitete, ki je nikoli ne bi smel načeti noben dvom in je nikoli ne zatemni noben ugovor: kot pastirje nas je kljub naši nebogljnosti izbralo usmiljenje najvišjega Pastirja,¹⁰⁵ da z oblastjo oznanjamo božjo besedo, da zbiramo razkropljeno božje ljudstvo, da hranimo to ljudstvo z znamenji Kristusovega delovanja, to je z zakramenti, ga vodimo po poti zveličanja, ga ohranjamo v tisti edinosti, za katero smo mi sami na različnih stopnjah dejavno in živo orodje, da to občestvo, ki je po svoji globoki notranji poklicanosti zbrano okoli Kristusa, nenehno prebujamo k živemu poletu; in kadar vse to po božji milosti spolnjujemo v toliki meri, kolikor nam le dopuščajo naše človeške meje, izpolnjujemo delo evangelizacije: Mi kot pastir vesoljne Cerkve, naši bratje v škofovstvu kot voditelji delnih Cerkev, duhovniki in diakoni v zedinjenju s svojimi škofi, katerih sodelavci so na temelju občestva, ki ima svoj izvir v zakramentu svetega reda in v ljubezni do Cerkve.

Redovniki

69. Redovniki spet imajo v svojem posvečenem življenju posebno odlično sredstvo za učinkovito evangelizacijo. Že s samo notranjo naravo svojega življenja se vključujejo v dinamizem Cerkve, ki je prežeta od žeje po Absolutnem, ki je Bog, in poklicana k svetosti. Redovniki so priče te svetosti. V njih je utelešena Cerkev, kolikor hrepeni po tem, da bi se predala zahtevnemu radikalizmu blagov. S svojim življenjem so redovniki znamenje popolne pripravljenosti v razmerju do Boga, Cerkve in bratov.

Na ta način imajo prav poseben pomen v zvezi s pričevanjem, ki je pri evangelizaciji, kakor smo naglasili, prvenstvenega pomena.

To tiho pričevanje ubošva in nenavezanosti na svetne dobrine, čistosti in neomadeževanosti življenja ter predanosti v pokorščini lahko postane ne le izziv za svet in za Cerkev samo, temveč tudi zgovorna pridiga, ki je sposobna delovati tudi na nekristjane dobre volje, ki imajo smisel za nekatere duhovne vrednote.

Pod tem vidikom lahko uvidimo vlogo, ki jo imajo pri evangelizaciji redovniki in redovnice, ki se posvečajo molitvi, molku, pokorščini in žrtvi. Drugi redovniki se v zelo velikem številu posvečajo naravnost oznanjevanju Kristusa. Njihova misijonarska dejavnost je seveda odvisna od hierarhije in se mora usklajevati z dušnopastirskim delovanjem, ki ga hoče izvajati hierarhija. Toda kdo ne vidi, kako zares ogromno so oni prispevali in še prispevajo k evangelizaciji? Zaradi svojega redovnega posvečenja so prav posebno oni

¹⁰⁵ Prim. 1 Pet 5, 4.

voljni in svobodni, da zapuste vse in gredo oznanjat evangelij do skrajnih koncev sveta. Oni so podjetni in mnogokrat je njihov apostolat zaznamovan z izvirstnostjo in genialnostjo, ki prisilita k občudovanju. Velikodušni so: pogosto jih najdemo na misijonskih prednjih stražah; pripravljeni so na največja tveganja z ozirom na svoje zdravje in celo glede svojega življenja. Da, Cerkev jim zares mnogo dolguje.

Laiki

70. Laiki, ki jih njihov posebni poklic postavlja v sredo sveta in k opravljanju najrazličnejših časnih nalog, morajo prav s tem uresničevati posebno obliko evangelizacije.

Njihova prvenstvena in neposredna naloga ni vzpostavljanje ali razvijanje cerkvenih skupnosti – to je posebna naloga pastirjev; naloga laikov je marveč uveljavljanje vseh krščanskih in evangeljskih možnosti, ki se sicer na skrit način, a vendar resnično že nahajajo v svetnih stvarnostih in so v njih na delu. Svojsko področje njihove evangelizacijske dejavnosti je obširni in zapleteni svet politike, socialnosti in gospodarstva; a tudi znanosti in umetnosti, mednarodnega življenja in sredstev družbenega obveščanja; prav tako drugih stvarnosti, ki so evangelizaciji posebno odprte, kakor so to ljubezen, družina, vzgoja otrok in mladine, strokovno delo, trpljenje. Čim več bo tukaj laikov, ki so prežeti z evangeljskim duhom in se čutijo odgovorne za te stvarnosti ter se v njih prepričljivo udeležujejo in zastavljajo za njihov razvoj in napredek svoje skromno znanje in sposobnosti, obenem pa se zavedajo, da je treba v polnosti razviti svoje krščanske možnosti, mnogokrat zakopane in zadušene, tem bolj bodo te stvarnosti stopile v službo graditvi božjega kraljestva in s tem odrešenja v Jezusu Kristusu, ne da bi izgubile ali zapravile kaj od svoje človeške vrednote in pomembnosti; nasprotno, razodevale bodo dostikrat pozabljeno transcendentno razsežnost.

Družina

71. V območju evangelizacijskega apostolata, ki je lasten laikom, je nemogoče molče iti mimo evangelizacijske dejavnosti družine. Saj je v različnih trenutkih cerkvene zgodovine res zaslužila lepo ime »domača Cerkev«, ime, ki ga je potrdil 2. vatikanski cerkveni zbor.¹⁰⁶ To pomeni, da bi morali v vsaki krščanski družini nastopati različni vidiki celotne Cerkve. Razen tega mora tako kakor Cerkev tudi družina biti kraj, kjer evangelij

¹⁰⁶ C 11; LA 11; sv. Janez Krizostom, In Genesim serm. 6, 2; 7, 1: PG 54, 607-608.

izročajo naprej poznejšim rodovom in od koder evangeliij izžareva v okolje.

Znotraj družine, ki se zaveda, tega poslanstva, torej vsi njeni člani evangelizirajo in prejemajo evangelizacijo. Starši ne samo posredujejo evangeliij svojim otrokom, marveč morejo od njih tudi prejemati isti evangeliij, in sicer kot globoko živeti evangeliij. Taka družina postane nositeljica evangelizacije za mnoge druge družine in za okolje, h kateremu spada.

Tudi iz mešanih zakonov nastale družine so dolžne svojim otrokom oznanjati Kristusa z vsemi posledicami, ki izvirajo iz skupnega krsta; nadalje imajo nelahko nalogo pospeševalcev edinosti.

Mladina

72. Razmere nas kličejo, naj posvetimo prav posebno pozornost mladim ljudem. Naraščanje njihovega števila in njihova vedno močnejša navzočnost v družbi, problemi, ki mlade mučijo, morajo v vseh vzbuditi zavzetost za to, da bi jim goreče in razumno prikazali evangelijski ideal, da bi ga spoznali in po njem živeli. Z druge strani je treba, da v veri in molitvi dobro vzgojeni mladi ljudje postanejo vedno bolj apostoli mladine. Cerkev ima mnogo zaupanja v njihov prispevek in mi sami smo ob raznih priložnostih izrazili svoje veliko zaupanje do njih.

Raznovrstne službe

73. Tako dobi dejavna navzočnost laikov v zemeljskih stvarnostih vso svojo pomembnost. Vendar ni treba prezreti ali pozabiti na neko drugo razsežnost: laiki se morejo čutiti tudi poklicane ali biti poklicani k sodelovanju s svojimi pastirji v službi cerkvene skupnosti za njeno rast in življenjsko moč; to store z opravljanjem najrazličnejših služb v skladu z milostjo in karizmami, ki jih jim bo pač hotel dati Gospod.

Veliko veselje občutimo v svojem srcu, ko opazujemo legijo pastirjev, redovnikov in laikov, ki v svoji sveti razvnetosti za evangelizacijsko poslanstvo iščejo vedno bolj primernih načinov, kako bi uspešno oznanjali evangeliij. Vzpodbujamo odprtost, ki jo na tej črti in s to razvnetostjo Cerkev danes uresničuje. Pred vsem drugim je tu odprtost za razmišljanje, nato odprtost za cerkvene službe, ki morejo pomladiti in okrepiti evangelizacijski dinamizem Cerkve.

Poleg služb, sprejetih s svetim redom, na katerega temelju so nekateri prišteti med pastirje in se na poseben način posvečajo služenju skupnosti, Cerkev priznava vlogo služb, ki ne zahtevajo svetega reda, a morejo zagotoviti Cerkvi posebno korist.

Pogled na začetke Cerkve je zelo razsvetljujoč in nam pomaga do uporabljanja starodavne izkušnje, ki ima tem večjo vrednost, ker je Cerkev omogočila, da se je utrdila, da je rastla in se širila. To pozornost na izvire pa je treba dopolniti s pažnjo na sedanje potrebe človeštva in Cerkve. Odžejati se ob teh vedno oživljajočih izviri, ničesar od teh vrednot ne zapraviti in se znati prilagoditi današnjim zahtevam in potrebam: to so vodilne smernice, ki bodo pomagale modro poiskati tiste službe in jim vrniti vrednost, ki so Cerkev potrebne in ki se jih bodo mogli njeni člani v korist večje življenjske moči cerkvenega občestva z veseljem okleniti. Te službe bodo imele toliko pristne pastoralne vrednosti, kolikor bodo zasidrane v brezpogojnem spoštovanju do edinosti in se bodo držale smernic, ki jih dajejo pastirji, ki so za edinstvo Cerkve odgovorni in jo zagotavljajo.

Take službe, ki so na videz nove, a so močno povezane z življenjskimi izkušnjami Cerkve v teku njenega obstoja – na primer službe katehistov, voditeljev molitve in petja, kristjanov, ki se posvečajo službi besede ali bratom, ki potrebujejo pomoči, končno vodij majhnih skupnosti, voditeljev, ki so odgovorni za apostolska gibanja, in drugih odgovornih vodij – vse to je nekaj dragocenega za »plantatio« (zasajanje), življenje in rast Cerkve in za njeno sposobnost izžarevanja v svoje okolje in v smeri k njim, ki so daleč. Svoje posebno priznanje smo dolžni dati vsem laikom, ki so pripravljeni del svojega časa, svojih moči, včasih pa celo vse svoje življenje posvetiti služenju misijonom.

Vsem delavcem za evangelizacijo je potrebna resna priprava. Še bolj pa je potrebna priprava tistim, ki se posvete službi besede. Tiste, ki imajo nalogo, da posredujejo božjo besedo, mora prežemati neprestano poglobljano prepričanje o veličini in bogastvu božje besede; razodevati morajo kar največjo skrbnost v spoštljivosti do njenega dostojanstva, v natančnosti izražanja in v prilagajanju govorice. Vsem je znano, da je umetnost govorjenja danes velikega pomena. Kako bi jo mogli zanemarjati pridigarji in kateheti? Živo torej želimo, da bi v vsaki delni Cerkev škofje pazili na primerno oblikovanje vseh služabnikov besede. Ta resna priprava bo v njih okrepila nujno potrebno občutje gotovosti, pa tudi navdušenje za oznanjevanje Jezusa Kristusa danes.

VII. DUH EVANGELIZACIJE

Nujen poziv

74. Ne bi radi končali tega svojega razgovora s svojimi preljubimi brati in sinovi brez nujnega poziva glede notranjega razpoloženja, ki mora navdajati delavce v evangelizaciji.

V imenu Gospoda Jezusa Kristusa in v imenu svetih apostolov Petra in Pavla spodbujamo vse tiste, ki so na temelju karizem Svetega Duha in na temelju poslanstva s strani Cerkve pravi oznanjevalci evangelija, naj bodo res vredni tega poklica, naj ga opravljajo, ne da bi količkaj popuščali dvomu ali strahu, in naj ne zanemarjajo pogojev, ob katerih bo ta evangelizacija ne samo mogoča, marveč tudi dejavna in plodovita. Tu vam želimo podati izmed mnogih drugih nekaj temeljnih pogojev.

V moči Svetega Duha

75. Evangelizacija ne bo nikoli mogoča brez delovanja Svetega Duha. Na Jezusa iz Nazareta je prišel Duh v trenutku krsta, ko je Očetov glas – »Ta je moj ljubljeni Sin, nad katerim imam veselje«¹⁰⁷ – jasno razodel, da je Jezus izbran in poslan. Duh Jezusa odvede v puščavo in Jezus tam doživi odločilni boj in najhujšo preskušnjo, preden začne svoje poslanstvo.¹⁰⁸ »V moči Duha«¹⁰⁹ se vrne v Galilejo in v Nazaretu začne s svojim oznanjevanjem, ko nase obrne odlomek iz Izaija: »Duh Gospodov je nad menoj.« In razglasi: »Danes se je to pismo izpolnilo.«¹¹⁰ Ko je na tem, da razpošlje učence, dihne vanje in jim reče: »Prejmite Svetega Duha.«¹¹¹

Apostoli dejansko šele potem, ko so na binkoštni dan prejeli Svetega Duha, odidejo na vse strani sveta in začno z velikim delom evangelizacije, ki je zaupana Cerkvi; in Peter vidi v tem dogodku uresničenje Joelove

¹⁰⁷ Mt 3, 17.

¹⁰⁸ Mt 4, 1.

¹⁰⁹ Lk 4, 14.

¹¹⁰ Lk 4, 18, 21; prim. Iz 61, 1.

¹¹¹ Jan 20, 22.

prerokbe: »Izlil bom od svojega Duha na vse človeštvo.«¹¹² Peter je poln Svetega Duha in zato govori ljudstvu o božjem Sinu Jezusu.¹¹³ Tudi Pavel je »napolnjen s Svetim Duhom«, ¹¹⁴ preden se posveti svoji apostolski službi; prav tako Štefan, ko je izbran za diakonsko službo, in pozneje, ko z mučeništvom daje pričevanje.¹¹⁵ Isti Duh, ki nagne h govorjenju Petra, Pavla in druge apostole, ko jim navdihne besede, katere naj govore, pride tudi na »vse, ki so govor poslušali.«¹¹⁶

»Po tolažbi Svetega Duha« je Cerkev »rastla.«¹¹⁷ Duh je duša te Cerkve. On je tisti, ki razlaga vernikom globoki pomen Jezusovega nauka in njegove skrivnosti. On je tisti, ki prav tako danes kakor na začetku Cerkve deluje v vsakem oznanjevalcu, ki se prepusti Svetemu Duhu v last in se mu da voditi; on mu navdihuje besede, ki jih sam ne bi znal najti, in istočasno pripravlja dušo tistega, ki posluša, da je odprta za sprejem veselega oznanila in za oznanjeno božje kraljestvo.

Evangelizacijske tehnike (metode) so dobre; toda tudi najpopolnejše med njimi ne morejo nadomestiti skritega delovanja Svetega Duha. Tudi najbolj prefinjena oznanjevalčeva priprava brez Svetega Duha ničesar ne zmore. Brez njega je še tako prepričljiva dialektika brez moči nad duhom ljudi. Brez njega so še tako spretno izdelani zasnutki, opirajoči se na sociološke ali psihološke metode, prazni in brez vrednosti.

Mi danes v Cerkvi doživljamo izbrani trenutek Svetega Duha. Vsepovsod ga skušajo bolje spoznati takega, kakršen se razodeva v sv. pismu. Z veseljem se prepuščajo njegovemu navdihovanju. Zbirajo se okoli njega in se hočejo prepuščati njegovemu vodstvu. A če ima božji Duh odlično mesto v vsem življenju Cerkve, potem deluje zlasti še v evangelizacijskem poslanstvu: ni slučajno, da je do velikega začetka evangelizacije prišlo na binkoštno jutro, ob viharnem vetju Svetega Duha.

Reči moremo, da je Sveti Duh glavni dejavnik pri evangelizaciji: on priganja k oznanjevanju evangelija in on je tisti, ki nagiblje globine notranje zavesti, da besedo odrešenja sprejme in razume.¹¹⁸ Lahko pa rečemo tudi, da je on cilj evangelizacije: samo on prebuja novo stvarstvo, novo človečnost, na katero mora biti evangelizacija usmerjena s tisto enoto v raznoličnosti, katero hoče evangelizacija uresničiti v krščanskem občestvu. Po Svetem

¹¹² Apd 2, 17.

¹¹³ Prim. Apd 4, 8.

¹¹⁴ Prim. Apd 9, 17.

¹¹⁵ Prim. Apd 6, 5-10; 7, 55.

¹¹⁶ Apd 10, 44.

¹¹⁷ Prim. Apd 9, 31.

¹¹⁸ Prim. M 4.

Duhu prodira evangelij v srce sveta, zakaj Sveti Duh je tisti, ki daje spoznati znamenja časov – božja znamenja – ki jih evangelizacija v zgodovini odkriva in uveljavlja.

Škofovska sinoda 1.1974, ki je zelo naglašala vlogo Svetega Duha pri evangelizaciji, je izrazila tudi željo, da bi pastirji in bogoslovni učitelji – mi pa bomo dodali: da bi tudi verniki, ki so s krstom prejeli pečat Duha – bolje premišljevali naravo, vlogo in način delovanja Svetega Duha v današnji evangelizaciji. To je tudi naša želja, ko istočasno vzpodbujamo evangelizatorje – katerikoli so že – naj nenehno z vero in gorečnostjo prosijo Svetega Duha in naj se mu dajo modro voditi kot odločilnemu navdihovalcu njihovih programov, njihovih pobud in njihove evangelizacijske dejavnosti.

Avtentične priče

76. Oglejte si zdaj osebnost oznanjevalcev: Danes dostikrat slišimo ponavljati trditev, da je naše stoletje žejno avtentičnosti, pristnosti. Zlasti slišimo o mladih, da čutijo strašen odpor do vsega ponarejenega in zlaganega in da si pred vsem drugim žele resnice in odkritosti.

Takšna »znamenja časa« bi nas morala najti budne. Vprašujejo nas tiho ali pa z glasnim kričanjem, vedno pa segajoče v srce: Ali res verujete v tisto, kar oznanjate? Ali živite iz tistega, kar verujete? Ali res pridigate tisto, iz česar živite? Pričevanje življenja je postalo bolj kot kdajkoli bistveni pogoj za globinsko učinkovitost pridiganja. Zaradi te ozke povezanosti smo do določene mere odgovorni za celotni napredek in uspeh evangelija, katerega oznanjamo.

»Kaj je s Cerkvijo deset let po končanem koncilu?« smo se vprašali v začetku teh razmišljanj. Ali je res zakoreninjena v srcu sveta, pa vendar dovolj svobodna in neodvisna, da lahko svet postavlja pod vprašaj? Ali daje pričevanje za svojo iskreno vzajemnost z ljudmi in istočasno za povezavo z »Absolutnim«, ki je Bog? Ali je postala bolj goreča v kontemplaciji in adoraciji, hkrati pa bolj zavzeta za misijonarsko dejavnost, za karitativno in osvoboditveno delo? Ali se odločneje zavzema in trudi, da bi se uresničila popolna edinost med kristjani, tista edinost, ki skupno pričevanje napravlja bolj uspešno, »da bo svet veroval«?¹¹⁹ Mi vsi smo odgovorni za odgovore, ki bi jih mogli dati na ta vprašanja.

Spodbujamo torej svoje brate v škofovstvu, ki jih je Sveti Duh postavil, da vodijo Cerkev.¹²⁰ Spodbujamo duhovnike in diakone, sodelavce škofov

¹¹⁹ Jan 17, 21.

¹²⁰ Prim. Apd 20, 28.

pri zbiranju božjega ljudstva in duhovnem oskrbovanju in navduševanju krajevnih skupnosti. Spodbujamo redovnike, priče tiste Cerkve, ki je poklicana k svetosti, priče, ki so same deležne življenja, v katerem se izražajo evangeljski blagri. Spodbujamo laike: krščanske družine, mlade ljudi in odrasle, zaposlene v poklicnih dejavnostih, vodstvene osebe, ne da bi pri tem pozabili na uboge, ki so pogosto bogati v veri in upanju, vse laike, ki se zavedajo svoje vloge pri evangelizaciji v službi Cerkve ali sredi družbe in sveta. Vsem tem pravimo: naša velika vnema za evangelizacijo mora izhajati iz resnično svetega življenja; oznanjevanje, ki se hrani z molitvijo in zlasti z ljubeznijo do eharistije, pa naj s svoje strani – kakor nam kliče v spomin 2. vatikanski cerkveni zbor – pospešuje rast v svetosti pri oznanjevalcu.¹²¹

Svet, ki kljub neštetim znamenjem odklanja Boga na paradoksalen način, Boga po nepričakovanih potih išče in bridko čuti potrebo po njem, prav isti svet kliče po takih oznanjevalcih, ki bi mu govorili o Bogu, katerega ti oznanjevalci sami poznajo in jim je domač, kakor da bi gledali Nevidnega.¹²² Svet hrepeni in pričakuje od nas preprostost življenja, duha molitve, ljubezen do vseh in zlasti do malih in ubogih, pokorščino in ponižnost, nesebičnost in smisel za odpoved. Brez tega znamenja svetosti si bo naša beseda težko utrla pot v srce današnjega človeka; grozi ji nevarnost, da bo prazna in nerodovitna.

Ustvarjalci edinosti

77. Moč evangelizacije bo zelo oslABLJENA, če bodo tisti, ki oznanjajo evangelij, na raznovrstne načine med seboj razdeljeni. Ali ni morda to ena glavnih korenin za težavnost današnje evangelizacije? Če namreč evangelij, ki ga oznanjamo, stopa pred ljudi, kot nekaj, kar je razcefrano od preprirov glede nauka, od ideoloških polarizacij in od medsebojnih obsojanj kristjanov, ki se razvnamajo za svoje različne poglede na Kristusa in na Cerkev, pa tudi medsebojno napadajo zaradi različnega pojmovanja družbe in človeških ustanov: kako se ne bi tisti, ki jim je naše oznanjevanje namenjeno, čutili zbegane in zmedene, če ne že naravnost pohujšane?

Gospodova duhovna oporoka nam pravi, da je edinost med njegovimi učenci ne samo dokaz, da smo njegovi, ampak tudi dokaz, da je njega poslal Oče; ta edinost je torej preskus za verodostojnost kristjanov in Kristusa samega. Kot evangelizatorji moramo nuditi Kristusovim vernikom ne podobo ljudi, ki jih razdvajajo in ločujejo spori, ki ničesar ne grade, temveč

¹²¹ Prim. D 13.

¹²² Prim. Hebr 11, 27.

podobo v veri zrelih oseb, ki so sposobne ne glede na vse konkretne napetosti srečevati se v skupnem, iskrenem in nesebičnem iskanju resnice. Da, usoda evangelizacije je prav gotovo vezana na pričevanje za edinost, ki ga daje Cerkev. To nas z vso močjo sili k odgovornosti, je pa tudi vir tolažbe.

Tu bi hoteli naglasiti znamenje edinosti med vsemi kristjani kot pot in orodje evangelizacije. Razcepljenost kristjanov je žalostno dejansko stanje, ki ima za posledico, da trpi Kristusovo delo samo. 2. vatikanski cerkveni zbor jasno in odločno trdi, da ta razdeljenost resno »škoduje najsvetejši zadevi oznanjevanja evangelija vsem stvarjem in mnogim zapira dostop do vere«. ¹²³ Ko smo napovedali sveto leto, se nam je zato zdelo potrebno vse vernike katoliškega sveta spomniti, da je »sprava vseh ljudi z Bogom, našim Očetom, odvisna od obnove občestva med tistimi, ki so v veri že spoznali in sprejeli Jezusa Kristusa kot Gospoda usmiljenja, ki osvobaja ljudi in jih zedinja v Duhu ljubezni in resnice«. ¹²⁴

Z velikim zaupanjem spremljamo napore v krščanskem svetu za obnovitev tiste popolne edinosti, katero je hotel Kristus. Sv. Pavel nam zagotavlja: »Upanje ne osramoti«. ¹²⁵ Medtem ko se še trudimo, da bi od Gospoda dosegli popolno edinost, hočemo, da bi vsi še vneteje molili. Nadalje se pridružujemo želji očetov tretjega rednega zasedanja škofovske sinode, da je treba še bolj zavzeto sodelovati s krščanskimi brati, in sicer na temelju krsta in zaklada vere, ki nam je skupen. Tako bomo že zdaj pri istem delu za evangelizacijo dajali za Kristusa širše skupno pričevanje pred svetom. K temu nas priganja Kristusovo naročilo, to zahteva od nas dolžnost oznanjati evangelij in pričevati zanj.

Služabniki resnice

78. Evangelij, ki nam je bil zaupan, je tudi beseda resnice. To je resnica, ki nas osvobaja ¹²⁶ in ki edina more prinesiti mir srca: to je tisto, kar iščejo ljudje, ko jim oznanjamo blagovest. To je resnica o Bogu, resnica o človeku in o skrivnostnem namenu njegovega življenja, resnica o svetu. Težavna resnica, ki jo iščemo v božji besedi, ki pa nismo – to ponavljamo – ne njeni gospodarji ne njeni razsodniki, temveč varuhi, glasniki in služabniki.

Od vsakega nositelja evangelizacije svet pričakuje, da ima v časti resnico, to tem bolj, ker je tista resnica, v katero se pogloblja in jo posreduje, razodeta resnica in torej – bolj kakor vsaka druga – delček prvenstvene

¹²³ M 6; E 1.

¹²⁴ Bula Apostolorum limina, VII: AAS 66 (1974) 305.

¹²⁵ Rimlj 5, 5.

¹²⁶ Prim. Jan 8, 32.

resnice, ki je Bog sam. Oznanjevalec evangelija bo torej tisti, ki tudi za ceno osebne odpovedi in trpljenja vedno išče resnico, ki jo mora posredovati drugim. Evangelizator resnice nikoli ne izda in tudi ne prikriva zato, da bi ugajal ljudem, da bi vzbujal občudovanje ali presenečenost, tudi ne zaradi izvirnosti ali iz želje, da bi se postavljaj. Ne odklanja resnice; ne zatemnjuje resnice, ker bi se mu je ne ljubilo iskati, ali pa iz lagodnosti ali strahu. Ne zanemarija preučevanja o njej; velikodušno ji služi, ne da bi ji delal nasilje.

Kot pastirje vernega ljudstva nas naša pastirska služba priganja, naj varujemo, branimo in posredujemo resnico, ne da bi se zmenili za žrtve. Veliko odličnih in svetih pastirjev nam je zapustilo zgled take ljubezni – v mnogih primerih junaške ljubezni – do resnice. Bog resnice pričakuje od nas, da bomo njeni budni branilci in požrtvovalni oznanjevalci.

Vam, ki ste učitelji, to se pravi teologom, eksegetom in zgodovinarjem, pravimo: delo evangelizacije potrebuje vašega neutrudnega raziskovalnega prizadevanja, kakor tudi vaše pozornosti in vaše tenkočutnosti pri podajanju resnice, ki se ji s svojim študijem približujete, ki pa vedno presega človeško srce, saj je to resnica Boga samega.

Starši in učitelji, vaša naloga – ki zaradi mnogovrstnih sedanjih navzkrižij gotovo ni lahka – je, da pomagate svojim otrokom in gojencem pri odkrivanju resnice, tudi verske in duhovne resnice.

Ob navdihovanju ljubezni

79. Delo evangelizacije zahteva v oznanjevalcu vedno bolj rastočo bratsko ljubezen do tistih, ki jih evangelizira. Vzor vsakega evangelizatorja, apostol Pavel, je napisal Solunčanom tele besede, ki so za nas vse program: »Tako smo v blagočutju do vas pripravljani dati vam ne samo božji evangelij, ampak tudi svoje življenje, ker ste se nam priljubili.«¹²⁷ Kakšna ljubezen je to? Veliko večja kakor ljubezen vzgojitelja; to je ljubezen očeta; še več, to je materinska ljubezen.¹²⁸ Gospod pričakuje takšno ljubezen od vsakega oznanjevalca blagovesti in od vsakogar, ki hoče graditi Cerkev. Znamenje ljubezni bo skrb, da bi posredovali resnico in vodili k edinosti. Znamenje ljubezni bo tudi, da se brez pridržka in brez pretvez posvetimo oznanjevanju Jezusa Kristusa. Dodajmo še nekaj drugih znamenj te ljubezni.

Prvo je spoštovanje do verskega in duhovnega položaja oseb, ki jih evangeliziramo. Obzirnost in spoštovanje do njihovega ritma, ki ga nimamo pravice čez mero poganjati. Spoštovanje do njihove vesti in do njihovih

¹²⁷ 1 Tes 2, 8; prim. Flp 1, 8.

¹²⁸ Prim. 1 Tes 2, 7, 11; 1 Kor 4, 15; Gal 4, 19.

prepričanj, brez kakršnekoli trdote.

Nadaljnje znamenje je pazljivost in skrb, da ne bi bližnjega ranili, zlasti če je slaboten v veri,¹²⁹ s trditvami, ki morajo biti razumljive za že poučene, ki pa morejo za vernike postati vir zmedenosti in pohujšanja, tako rekoč rana v duši.

Znamenje ljubezni bo končno tudi prizadevanje, kako bi kristjanom posredovali ne dvome in negotovosti, ki izvirajo iz slabo prisvojenega znanja, marveč trdne resnice, trdne zato, ker so zasidrane v božji besedi. Kristjanom so takšne trdne gotovosti potrebne zato, da bi krščansko živeli; pravico imajo do njih kot božji otroci, ki so v svojem oklepanju Boga pripravljani na vse, kar zahteva ljubezen.

Z gorečnostjo svetnikov

80. Naš poziv dobiva tukaj navdihnjenje ob gorečnosti največjih pridi-garjev in evangelizatorjev, katerih življenje je bilo posvečeno apostolatu: med njimi bi radi posebej spomnili na tiste, ki smo jih v tem svetem letu predložili vernikom v češčenje. Ti so znali premagati toliko ovir za evange-lizacijo.

Med takšnimi ovirami, ki nastopajo tudi v naših časih, bomo tukaj posebej naglasili samo eno: pomanjkanje gorečnosti. To pomanjkanje gorečnosti je tem usodnejše, ker prihaja od znotraj. Kaže se v utrujenosti, v razočaranju, v lagodnosti, brezbriznosti in predvsem v pomanjkanju veselja in upanja. Zato pa vse tiste, ki imajo kakršenkoli način ali na katerikoli stopnji nalogo evangelizacije, spodbujamo, naj poživijo in okrepijo duhovno gorečnost.¹³⁰

Ta gorečnost pred vsem drugim zahteva, da se znamo upreti alibijem (izgovorom), ki bi nas mogli odvrniti od oznanjevanja. Najbolj zahrbtni so gotovo tisti izgovori, ki hočejo najti oporo v tem ali onem koncilskem nauku.

Tako se dogaja, da le prepogosto v raznih oblikah slišimo tole: ponujati neko resnico, tudi če je iz evangelija, vелеvati neko pot, tudi če je pot odrešenja in zveličanja, ne more biti nič drugega kakor le nasilje nad versko svobodo. Sicer pa, tako dodajajo, le zakaj bi oznanjali evangelij, ko vendar morejo doseči odrešenje in zveličanje vsi ljudje s poštenostjo svojega srca? Če sta razen tega svet in zgodovina polna »semen Besede« (semina Verbi), ali ni potem utvara, ko hočemo prinašati evangelij tja, kjer se že nahaja v semenskih kaleh, ki jih je tam zasejal Gospod sam?

Kdorkoli se potru-di, da bi se na podlagi koncilskih dokumentov

¹²⁹ Prim. 1 Kor 8, 9-13; Rimlj 14, 15.

¹³⁰ Prim. Rimlj 12, 11.

poglobil v vprašanja, ki se jih ti alibiji (izgovori) vse preveč površno dotikajo, bo tam našel čisto drugačno gledanje na te stvari.

Gotovo bi bilo zmotno, če bi vesti svojih bratov hoteli kaj vsiliti. Toda tej vesti predložiti evangeljsko resnico in odrešenje v Jezusu Kristusu s polno jasnostjo in ob brezpogojnem spoštovanju do svobodnih odločitev, ki jih ta vest napravi – »brez siljenja ali nepoštenega ali neupravičenega prepričevanja«¹³¹ – to nikakor ni atentat na versko svobodo; to je marveč spoštljiva priklonitev pred tisto svobodo, ki se ji ponudi izbira take poti, kakršna je celo v očeh neverujočih plemenita in povišujoča. Ali je to res zločin zoper svobodo bližnjega, če z veseljem oznanjamo radostno novico, ki smo sami zanjo zvedeli po Gospodovem usmiljenju?¹³² In zakaj bi samo laži in zmoti, onečaščenju človeka in pornografiji bila dana pravica, da jih ljudje ponujajo in, žal, zaradi popustljivosti zakonov ter zaradi boječnosti dobrih in drznosti hudobnih z razkrajalno propagando družbenih občil dostikrat naravnost vsiljujejo? Spoštljiv način oznanjevanja Jezusa Kristusa in njegovega kraljestva ni le evangelizatorjeva pravica, ampak je več: to je njegova dolžnost. In prav tako imajo ljudje, njegovi bratje, pravico prejeti od njega oznanilo vesele novice o odrešenju. To odrešenje in zveličanje more Bog, za kogar hoče, uresničiti po izredni poti, ki jo samo on pozna.¹³³

Toda če je Sin božji prišel, je prišel prav zato, da bi nam s svojim življenjem in besedo razodel redna pota odrešenja in zveličanja. In naročil nam je, naj to razodetje z isto oblastjo kakor on sam posredujemo drugim. Prav koristno bo, če se bo vsak kristjan in vsak oznanjevalec v molitvi poglobil v tole misel: Ljudje bodo mogli zaradi božjega usmiljenja doseči odrešenje in zveličanje tudi po drugih potih, čeprav jim mi ne oznanimo evangelija. Toda ali se bomo mogli zveličati mi sami, če jim ga iz nemarnosti, iz strahu ali sramu – čemur je sv. Pavel dejal »sramovati se evangelija«¹³⁴ – ali zaradi krivih idej ne oznanimo? Saj bi to pomenilo zagrešiti izdajstvo nad pozivom Boga, ki hoče, da bi po ustih služabnikov evangelizacija vzknila setev; od nas je odvisno, ali bo to seme zrastle v drevo in obrodilo ves svoj sad.

Ohranimo torej gorečnost duha. Ohranimo prisrčno in tolažljivo veselje, ki je lastno oznanjevalcu evangelija tudi tedaj, kadar mora sejati v solzah. Naj bo to za nas – kakor je bilo za Janeza Krstnika, za Petra in Pavla, za druge apostole ter za množico čudovitih evangelizatorjev v teku cerkvene

¹³¹ Prim. VS 4.

¹³² Prim. pr. t. 9-14.

¹³³ Prim. M 7.

¹³⁴ Prim. Rimlj 1, 16.

zgodovine – notranji polet, ki ga nihče in nobena stvar ne bo mogla zadušiti. Naj bo to veliko veselje našega požrtvovalnega življenja. Naj bo današnjemu svetu, ki išče zdaj v tesnobi zdaj v upanju, omogočeno, da prejme veselo oznanilo ne iz ust žalostnih in malodušnih, nepotrpežljivih in preplašenih evangelizatorjev, marveč od takih služabnikov evangelija, ki iz njihovega življenja izžareva gorečnost, od takih, ki so najprej sami sprejeli vase Kristusovo veselje in so pripravljene zastaviti svoje življenje, da bi bilo božje kraljestvo oznanjeno in bi bila Cerkev zasajena v srce sveta.

SKLEP

Izžarevanje svetega leta

81. To je torej, bratje in sinovi, krik, ki se dviga iz globine našega srca kot odmev na glas naših bratov, zbranih na tretjem rednem zasedanju škofovske sinode. To so premisleki, s katerimi smo se hoteli obrniti na vas ob koncu svetega leta, v katerem smo lahko bolj kot kdajkoli dojeli potrebe in klice množice bratov – tako kristjanov kakor nekristjanov –, ki pričakujejo od Cerkve besedo odrešenja in zveličanja.

O da bi luč svetega leta, ki je za milijone z Bogom spravljenih ljudi zasijala v delnih Cerkvah in v Rimu, žarela tudi še po sklepu svetega leta v programu pastoralne dejavnosti za ta leta, ki so vigilijske novega stoletja in celo vigilijske tretjega tisočletja krščanstva. V tem programu naj bo oznanjevanje evangelija temeljna misel.

Marija, zvezda vodnica evangelizacije

82. To je želja, ki jo z veseljem polagamo v roke in srce presvete Device Marije, brez madeža izvirnega greha spočete, na ta dan, ki ji je posebej posvečen, na deseto obletnico sklepa 2. vatikanskega cerkvenega zbora. Na binško jutro je ona s svojo molitvijo bila na čelu, ko se je po delovanju Svetega Duha začela evangelizacija. Naj bo ona zvezda vodnica vedno znova prenavljane evangelizacije, ki jo mora Cerkev, zvesta Gospodovemu naročilu, izvajati in dovrševati, zlasti v teh težavnih, a upanja polnih časih!

V Kristusovem imenu blagoslovljamo vas, vaša občestva, vaše družine, vse tiste, ki so vam dragi, z besedami, s katerimi se je sv. Pavel obrnil na Filipljane: »Zahvaljujem Boga, kadarkoli se vas spomnim, in v sleherni molitvi vedno za vas vse prosim z veseljem, ker se udeležujete dela za evangelij ... Imam (vas) v srcu ..., (ker ste) pri obrambi in utrjevanju evangelija vsi vi deležni iste milosti ko jaz. Zakaj Bog mi je priča, kako hrepenim po vas vseh v ljubezni Kristusa Jezusa.«¹³⁵

Dano v Rimu pri Sv. Petru, 8. decembra, na slovesni praznik brezmadežnega spočetja Device Marije, leta 1975, v 13. letu našega papeževanja.

Papež PAVEL VI.

¹³⁵ Flp 1, 3-4, 7-8.

KAZALO

UVOD.....	3
I. Od Evangelizatorja Kristusa do evangelizatorice Cerkve.....	6
II. Kaj pomeni evangelizirati.....	12
III. Vsebina evangelizacije.....	17
IV. Pot evangelizacije.....	24
V. Komu je evangelizacija namenjena.....	30
VI. Nositelji evangelizacije.....	38
VII. Duh evangelizacije.....	48
SKLEP.....	57